ХОНИН АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ АМАР МЭНДЭ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕТЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hэ гарана | № 195 (16118) | 1982 оной августын 25, среда | Сэн 3 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭР УЛААН-ҮДЭДЭ РЕСПУБЛИКЫН ХОНИШОДОЙ ЗҮБЛӨӨН ЭХИЛХЭНЬ

ХАРЮУСАЛГАТАЙШЬЕ, ХҮНДЭТЭЙШЬЕ УЯЛГА

Хэр уг hаа хойшо хонин ажал республикын днилэнхи олонхи ажахынуудай гол hалбари гэжэ тоолгододог гээшэ. Жэшээлхэдэ, зарим колхоз, совхозуудай бүхыдөө үйлэдбэрилдэг продукцийн 30—33 процентнь хонин hүрэгhөө абтана.

Хонидой тоо толгойе түргэнөөр олошоруулжа, тэдэнhээ «сагаан алта» гэдэг торголиг нооhо ехээр хайшалжа, тарган мяха элбэгээр абажа шадаал hаа, ажахынуудай үйлэдбэрийн хүгжэлтэ, экономикынь ургалта нилээд дулдыдаха байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ манай хонишод бүхыдэнь 700 мянганhаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, хонин бүхэнhөө дунда зэргээр 3,3 килограмм нооhо хайшалжа, 7 мянган тонно «сагаан алта», хониной нилээд ехэ мяха гүрэндэ худалдаха hэн.

Тиимэhээ мүнөөдэр республикын хонишодой заншалта түблөөндэ хабаадагшад энэ уялгынгаа хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байhан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэхэ, жэл соо хэhэн, бүтээhэн ажалайнгаа дүн согсолжо, дутуу дундуудаа элирүүлхэ, саашанхи зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэхэ байна.

Үнэн зүрхэнhөө хэлсэхэ, хөөрэлдэхэ, зүбшэхэ юумэн хонишодто бин. Хэрбээ нёдондо республика дотор бүхыдөө 654,7 мянган хурьган абтажа, зуун эхэ хонин бүрин hөө 72 хурьган түлжүүлэгдэhэн hаа, энэ жэлдэ ороидоол 538,2 мянган хурьган томо болгогдоо гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүрин hөө 62 хурьган абтаба. Үнгэрhэн жэлдэ 259 хонишодой тус тустаа зуун эхэ хонин бүрин hөө зуунhаа дээшэ хурьга абажа түлжүүлhэн hаань, байгша ондо тэдэнэй тоо ороидоол 166-да хүрөө.

Олонхи нютагуудта хэдэн жэлдэ удаагаар ган гасуур боложо, үбhэ тэжээл дутамаг байгаад, мал ажалда, тэрэ тоодо хонин hүрэг үсхэбэрилгэдэ бага бэшэ бэрхэшээлнүүдые ушаруулhаниинь мэдээжэ.

Гэхэтэй хамта нимэ хүшэр хүндэ үедэшье ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн, түйлай ехэ оролдосотойгоор хүдэлhэнэй ашаар зарим түрүү хонишод урда мэтэ баhал эрхим hайн үрэ дүнгүдые түйлаа. Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Социалис Ажалай Герой Дашинима Буодневич Сундуев зуун эхэ хонин бүрин hөө 160,6 хурьга абажа томо болгоод, хонин бүрин hөө 5,5 килограмм нооhо хайшалаа. Энэмнай ёнотойл омогорхоохоор, баясан дурдахаар үрэ дүн гээшэ. Түрүү хонишоной дүй дүршэл, мэргэжэл шадабарие али болохоор олондо дэлгэрүүлхэ шухала.

Бүхы хонишодтой нэгэл адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байгаад, гайхамшагта үрэ дүнгүудые туйлаhан бусадшье бэрхэ хонишод район бүхэндэ бии. Жэшээнь, Хэжэнгын районой совхозуудта зуун эхэ хонин бүрин hөө ороидоол 50 хурьгадай түлжүүлэгдээд байхадань, тэндэхи «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон Н. В. Валеев зуун эхэ хонин бүрин hөө 131,9 хурьга абажа томо болгоо. Хурамхаанай совхозой хонишон С. Н. Банаева. Сэлэнгын совхозой түрүү хонишод В. Е. Шилов, А. М. Акулов, энэл районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй хонишон Д. Д. Будаева, Ивалгын ОПХ-гай хонишон С. И. Тютькин гэгшэд зуун эхэ хонин бүрин hөө 122,5—131 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүрин hөө 4,5—5 килограмм хүрэтэр нооhо хайшалhан байна.

Жэжэ отара, бригадануудые томодхожо, хонин үсхэбэрилгын шэнэ комплексуудые эмхидхээд хүдэлжэ байhан Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой ахалагша хонишон И. Г. Некипелов нүхэдөөрөө 985 эхэ хонидhоо 1004 хурьга абажа томо болгоо. Хорин районой Удын совхозой түрүү хонишон Г. М. Бимбаев томодхогдоhон отара эмхидхээд, жэл бүхэндэ хурьга олоор абана, нооhо ехээр хайшална.

Инмэ түрүүшүүл район, ажахы бүхэндэ бин. Тэдэнэй дүй дүршэл, түйлаhан амжалтануудые харахада, хонин ажалые түргэнөөр хүгжөөхэ, илангаяа тоо толгойень улам олошоруулжа, тарган мяха, торголиг нооhо ехээр абаха, энэ hалбарин ашаг олзые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжын айхабтар ехэ байhаниинь элирнэ. Бүхы хонишодой түрүүшүүл шэнгээр хүдэлдэг, тэдэнтэй тон адли бэшэшье hаа, ядахын сагта дүтэрхы үрэ дүн түйладаг байбалынь хэды ехэ мяха, нооhон, хэды олон хурьгад нэмэжэ абтаха байгааб!

Теэд зарим ажахы болон районуудта зуун эхэ хонин бүрин hөө 100-hаа дээшэ хурьга абаhан, нооhо ехээр хайшалhан хонишод үсөөн. Энэ жэлдэ Хэжэнгын районой Худанай, Чесааныи совхозуудта, Баргажанай районой Хилганын, Уланай колхозуудта нэгэшье хонишониниь зуун эхэ хонин бүрин hөө 100 хурьга абажа шадаагүй. Хонин hүрэг олоор үсхэбэрилдэг суутай Зэдын районой Борьёогой, «Октябрьский» совхозуудта тус тустань ороидоол 2—2 хүн зуутанай тоодо ороо.

Худөө ажахын үйлэдбэридэ шэнэ түрүү онол аргануудые, тааруу технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл, хүтэлбэрилгые улам hайжаруулха, түрүүшүүлэй дүй дүршэл, шадабарие олоной дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үгэгдэгшэдые али болохоор урагшань татаха, туhалха, тингэжэ бүхы дээрээ амжалта туйлаха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шидхэбэрнинүүд соо онсолон заагданхай.

Эгээл тиимэhээ энэ талаар республикын хонин ажалда бии байhан ехэ арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ, тус hалбарида эрид хубилалта туйлахын тула колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партийна, комсомолой, профсоюзай органнзацинууд хонишодой дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам hайнаар ябуулха ёнотой болоно. Хонишодой бригадануудай дунда социалис мүрысөө ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэхэ, түрүү дүй дүршэлэй hүргуули бии болгохо зэргэтэй. Эндэ хүдэлхэ дуратай, үнэн сэхэ, ёнотойл ажалша хүнүүдые хонишодоор табяад, тэдэнние бүхы хэрэгтэй юумээр хангадаг, илангаяа залуушуулда бодото туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлдэг газартал эсэсэй амжалта туйлагдадаг. Дүршэлтэй бэрхэ хонишодой залуушуулые, илангаяа гэгдэгшэдые хажуудаа дахуулан ябажа hүргаха, дүй дүршэлөө дамжуулха гээшэ ехэхэн удха шанартай.

Хонишодой ажалда забhарлал гэжэ байдаггүй. Мүнөө зундаа, намартаа хонидоо шадаал hаа hайнаар адуулжа таргалуулаад, хүсэ шадал абхуулаад, тэдэнээ искусственна аргаар үрэжүүлхэ сагынь болобо. Энэ харюусалгатай кампание эрхим hайнаар үнгэргөө hаа, хурьга олоор абаха үндэhэ hуури табигдаха бшуу. Энэ үедэ олохон хонишод хориннхидой hайшаалта үүсхэлые дэмжэжэ, хонидтоо хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл өөhэдынгөө хүсөөр бэлэдхэхэ гэжэ эршэмтэйгээр оролсонхой. Үбhэ ногооной элбэг байhан энэ жэлэй эрхэ байдалда бүхы арга боломжые хэрэглэхэ гээшэ тон шухала.

Саашадаа хонидой адуулга, бэлшээрние улам hайнаар эмхидхэжэ, эрхим тарган болгоод үбэлжэлгэдэ оруулха хонидой хашаа, байрануудые эртэнhээ заhабарилха, дулаалха гээшэ зайлашагүй зорилго болоно. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ мяханда тушаагдаха хонид, хурьгадые шэгнүүр схэтэй, тарган болгохо хэрэгтэ анхарал хандуулха ёнотой.

Ажахынуудайнгаа гол hалбари болохо хонин ажалые саашадань хурданаар хүгжөөхэ, түбхын түрүүн хонидой тоо толгойе олошоруулжа, мяха, нооhо ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха талаар өөhэдынгөө урдахи ехэ харюусалгые ойлгожо, республикын олон тоото хонишод үндэр нэрэдээ хүрэмөөр ажаллаха, түсэбөө, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ байhаньлнь лабтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой Дашинима Буодневич Сундуев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ЭХИЛБЭ

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Хүлэй совхозой нэгэдэхи отделениин таряашад ургаса хуряалгадаа оробо. Григорий Семенович Заиграевай даадаг комбайнернуудай звено хара таряа хадажа эхилбэ. Хүлэй сельсоведэй гүйсэдкомой гэшүүн Павел Андреевич Лосев, 1981 оной совхозой чемпион Николай Назарович Ситников, механизатор Сергей Иванович Дриевский гэгшэд энэ звеногой бүридэлдэ ороно.

Таряа хадажа эхилhэн түрүүшын үдэр эдэ механизаторнууд 86 гектар газарай ургаса унагааhан байна.

Хүлэй совхозой нэгэдэхи отделени 850 гектар ороohото ургамалнуудые тариhан байна. Тэрэнэйнь 480 гектарынь хара таряан, 202 гектарынь шэнисэ, бэшэниинь обёос.

Ургаса hайн. Ороohоной тоог шэнэ ургаса тушаан абахаар бэлэн болонхой. Эндэхи бэлэдхэлэй хүдэлмэриие унинэй механизатор, мүнөө пенсидэ гаранхай Бато Дашнев эрхим hайнаар хэжэ дүүргээд байна. Нигээд лэ эндэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй баян ургаса адхаржа эхилхэнь.

Г. БАДМАЕВ.
манай корр.

РОССИН ТАРЯАН

УЛЬЯНОВСК. Старокулаткинска райондо хүдэлдэг колоошон С. Мартынов ороо[illegible] зөөлгөөр Дунда Волго [illegible]эрэ эгээл үндэр бүтээсэ[illegible]Алаба. Үдэр бүри тэрэ 2 [illegible]цептэй «КамАЗ» автомо[illegible]ллаар 100 тонно хүрэтэр [illegible]ооhо элеваторта зөөнэ. [illegible]нь нормоhоо гурба да[illegible]н exэ болоно. Ургаса ху[illegible]лгын эхиhнээ хойшо ту[illegible]у жолоошон 1500 тонно [illegible]ооhо зөөгөө.

Ажахынууд, жолоошод [illegible]лон ороohо тушаан абадаг [illegible]ктнуудай хоорондо бата[illegible] абтаhан хэлсээнэй ашаар [illegible]лоошод нимэ амжалта туй[illegible]на. Тэдэнэр ороohо ашаха, [illegible]лгаха ба тушаан абаха [illegible]элмэриие графигай ёноор, [illegible]адгуйгөөр эмхидхэдэг юм. [illegible]тээстэй hайнаар ажалла[illegible]нь тула жолоошодто бухы [illegible] байдал байгуулагдан[illegible]й. Элеваторнуудтай зэргэ[illegible]д болбосон түхэлтэй ав[illegible]ородогууд байгуулагдан[illegible]й.

ТАМБОВ. Автомобильнуудай колоннонууд, тоо[illegible]удhаа элеваторнууд тээшэ[illegible]эр hүнигүй яаралтайгаар [illegible]лгэнэ. Ороной амбаарта [illegible]0 мянган тонно ороohон [illegible]дэнээ оруулагдаад байна. [illegible]ластиин ажахынууд бүхы[illegible]е 1 миллионhоо бага бэшэ[illegible]нно ороohо гүрэндэ худал[illegible]ха уялга абанхай.

Областиин колхоз, совхо[illegible]удай ажалшад үндэр ба[illegible] ургаса ургуулаа юм. Гек[illegible]р бүриhөө дунда зэргээр [illegible] гаран центнер ороohон [illegible]ргаадана. «Память Киро[illegible]», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд ба бусад ажахынууд түсэбhөө гадуур гүрэндө ороohо худалдана.

ИЖЕВСК. Удмуртын таряашад шэнэ ургасын 100 мянган тонно ороohо тушаан абалгын пунктда оруулба. Энэнь түсэбтэ даабаринн хахад хубинь болоно. Нютагай эрхэ байдалда намарай хара таряанай тогтууритай hайн ургаса үгэдэг байhаниинь дахин батадхагдаба. Түрүү ажахынууд гектар бүриhөө дунда зэргээр 25 центнер ороohо суглуулна.

ЛИПЕЦК. Областиин колхоз, совхозуудта 500 мянган гектар талмайн ороohон сохигдоод байна. Үрэнэй амбаарта 400 мянга шахуу тонно ороohон оруулагдаа. Таряашад шударгы шанга ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Ургаса хуряалгые жэшээтэ hайнаар үнгэргэхын тула областиин таряашадай дунда социалис мүрысөө үүсхэhэн Грязинска районой таряашад гүрэндөө ороohо худалдаха түсэбөө область дотороо түрүүлэн дүүргэбэ.

ТЕНЬГУШЕВО (Мордвагай АССР). Теньгушевскэ районой таряалан үзэгдөөгүй ехэ ургасаараа баярлуулба. Элhэлиг, шабартай хүрьhэтэй газар дээрhээ механизаторнууд гектар бүриhөө 25 центнер хүрэтэр ороohо суглуулна.

Автономито республика дотороо эгээл түрүүлэн район гүрэндэ ороohо худалдаха түсэбөө дүүргээ. Ороohо тушаан абалгын пунктда ороohон тушаагдаhаар.

КАЗАНЬ. Татарай республикада ургаса хуряалга дээрэ Высокорско районой таряашад эрхимлэнэ. Автономито республика дотороо эгээл түрүүлэн тэдэнэр гүрэндэ ороohо худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. 15 мянгаhаа дээшэ тонно ороohон гүрэнэй амбаарта оруулагдаа.

(ТАСС).

ПРОГРАММА АМЖАЛТАТАЙ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭ

НИИДЭЛГЭ ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. «Салют-7» гэжэ эрдэмшэнжэлгын станци дээрэ эхэнэр космонавтын хабаадалгатай экипаж гурбадаги үдэрөө шэнжэлгэнүүдые хэбэ. Аяншалжа ошоhон экспедициин экипаж түрүүшын үдэрнүүдтэ медицинскэ шэнжэлгэнүүдые хэhэн байна. Светлана Савицкая, Леонид Попов ба Александр Серебров дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда hаадгүй hайнаар дадаа гээд тэрэнэй дүнгүүд харуулна.

Совет табан космонавт элдэб янзын шэнжэлгэнүүдые хэнэ. «Таврия» гэжэ биотехнологическа туршалга үргэлжэлүүлэгдээ.

Газарай атмосферые, планетэнүүд хоорондын оршон байдалые саашадань шэнжэлхэ зорилготойгоор аяншалжа ошоhон экспедициин экипаж «Пирамиг» гэжэ аппаратурые хэрэглэн, хэдэ хэдэн гуршалганууды хэhэн байна.

Хүдэлмэриин программынь ёноор, замбуулинай комплекс дээрэ газарай байгаалиин нөөсэнүүдые шэнжэлхэ биофизическэ шэнжэлгэнүүд болон замбуулинай навигациин арга дүршэл хараалха техническэ туршалганууд хэгдэ.

Телеметрическэ хэмжэлгэнүүдэй мэдээнүүдэй ба замбуулинhаа элидхэhэнэй ёноор «Салют-7»—«Союз Т-5» — «Союз Т-7» гэжэ замбуулинай комплексын түхеэрэлгэнүүд болон научна аппаратура hайнаар хүдэлнэ.

Светлана Савицкая, Анатолий Березовой, Валентин Лебедев, Леонид Попов болон Александр Серебров гэгшэдэй бөенүүдынь hайн.

(ТАСС).

ЗАЛУУ ЗУУТАН

1976 ондо анха түрүүшынхеэ хурьгалха хонидой отара даажа абаад байхадаа, хонишоной хүнгэн бэшэ ажалай «амта» долёоhон гээшэ. Энээнhээ урда ахалагша хонишоной хажууда туhалагшаар хүдэлхэдөө энэ ажалай зарим нэгэ «нюуса», шэглэлнүүдые мэдэхэ боложо, бага зэргэ дүй дүршэл олоhон ааб даа. Тиимэhээ түрүүшын жэлдэ бэеэ даагаад хүдэлхэдэнь тэрээндэ урагшатай байгаа. Саашадаа тэрэ жэлhээ жэлдэ ажалайнгаа үрэ дүнгые дээшэлүүлжэ, яhала, бэрхэ хонишон боложо эхилhэн.

Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ энэ жэлэй дүнгөөр тэрэ түрүүлээ. Бүхыдэнь 17,8 центнер нооhо тушааха даабаритай аад, тэрэнээ 19.7 центнертэ хүргэжэ, түсэбөө 111 процентээр үлүүлэн дүүргэhэн байна. Харин түсэбэй ёноор хонин бүриhөө 2,9 килограмм нооhо хайшалха аад, 3,2 килограмм нооhо абажа, хурьгадай шэгнүүр дээшэлүүлхэ түсэбөө баhал горитойгоор үлүүлэ.

Нимэ ехэ амжалта залуу хонишондо тэрэнэй оролдосотойгоор, эрмэлзэлтэйгээр ажаллаhанай дүн болоно ха юм.

Үнгэрhэн жэл ехэ хүшэр хүндэ байгаа. Тиигэбэшье Владимир үбэлжэлгэдэ hайн бэлэдхэлтэйгээр, хото далаа дулаалжа, харша хорёогоо заhабарилжа ороhон байна. Тиихэдэ түл абалгын кампани ехэ эмхитэйгээр үнгэрөө. ССР Союзай 60 жэлэй ойе уттажа абаhан дээшэлүүлэгдэhэн уялга даабаряа Цыреновтэнэй бүлэ амжалтатай дүүргээ бшуу.

Амжалтануудые хуниие баясуулдаг. Теэд энэ түйлагдаhан амжалтын хэм дээрэ үлэхэ гээшэ Цыреновэй сэдьхэлдэ таарадаггүй. Тэрэ хододоо урагшаа, шэнэ амжалтануудта тэгүүлдэг. Урдань — шэнэ жэл, шэнэ ажал хэрэгүүд. Тиихэдэ нёдондо партиин гэшүүн болоhон. Энэ нангин нэрэ хүндэ тэрэниие хододоо түрүү, ажалайнгаа эршэ hуладхангүй хүдэлхэ гэжэ уялгална.

— КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй баталан абаhан Эдэ хоолой программа бэелүүлгэдэ харюу болгон, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абажа, өөрынгөө хубита оруулхаб,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Хэлэhэн үгэдөө тэрэнэй заатагүй хүрэхэ байhандань бата найдахаар.

С. АЮШЕЕВ.

ҮНДЭР ШАГНАЛ—ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТАНУУД

Хонин ажалые хүгжөөхэ талаар амжалта туйлаhанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1982 оной августын 23-най Указаар Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотануудаар** республикын хонин ажалай нимэ түрүүшүүл шагнагдаба:

Бэшүүрэй районой «Рассвет» колхозой ахалагша хонишон Семен Иванович **Афанасьев**, Ахын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Ким Жамсаевич **Базаров**, Хяагтын районой Хяагтын совхозой ахалагша хонишон Василий Васильевич **Бугрей**, Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон Нурынбанат Валиевна **Валиева**, Зэдын районой «60 лет Октября» колхозой ахалагша хонишон Доржи Эрдынеевич **Гомбоев**, Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Илья Трофимович **Григорьев**, Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой ахалагша хонишон Цырен-Дулма Эрдынеевна **Дармаева**, Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхозой ахалагша хонишон Цырен-Даши Доржиевич **Доржиев**, Зэдын районой «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Ханда Чойдонович **Дымбылов**, Хэжэнгын районой Хэжэнгын совхозой хонишон Ширезагар Батуевич **Жалсараев**, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Бадма Будаевич **Махеев**, Захааминай районой Харацайн совхозой хонишон Цырен Цыдемпиловна **Намсараева**, Улаан-Удын районой hурал-салай үйлэдбэриин «Байгал» ажахын ахалагша хонишон Александра Шойжилжаповна **Норбоева**, Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой ахалагша хонишон Савелий Иванович **Петров**, Баргажанай районой Хилганын совхозой ахалагша хонишон Цыретор Шагжиевич **Пирганов**, Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой ахалагша хонишон Радна Самбуевич **Раднажапов**, Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхозой ахалагша хонишон Владимир Юможапович **Сондуев**, Яруунын районой Иисэнгын совхозой ахалагша хонишон Владимир Дамбаевич **Цыденов**, Хорин районой Хорин совхозой ахалагша хонишон Ходокто Ампилович **Цырендоржиев**, Хурамхаанай районой Гаргын совхозой ахалагша хонишон Даба Цыренович **Шарланов**, Дондоп Ангадаевич **Тыхеев**, Зэдын районой «Мир» колхозой ахалагша хонишон Елизавета Цыденовна **Ульзутуева**, Хэжэнгын районой «Первомайский» совхозой ахалагша хонишон Алексей Иванович **Федотов**, Загарайн районой «Гигант» колхозой ахалагша хонишон Ислам Галимович **Хуснутдинов**, Хурамхаанай районой Аргатын совхозой ахалагша хонишон Дулгар Будажаповна **Цыбикмитова**, Яруунын районой Нарhатын совхозой ахалагша хочишон Хандажап Баяновна **Цыденова**, Захааминай районой Хамнинн совхозой ахалагша хонишон Сергей Баторович **Цыдемпилов**, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Цыден-Дамба Ринчинович **Чагдуров**, Улаан-Удын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын ахалагша хонишон Лайдан Жимбеевич **Шарапов**, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Галсан Хачдаевич **Ябжанов**.

• • •

Мал ажалые хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1982 оной августын 23-най Указаар **«Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ нимэ мэргэжэлтэдтэ олгогдобо:

Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахамад зоотехник Александр Иннокентьевич **Билтуев**, Хяагтын районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Дмитрий Николаевич **Максимов**, Зэдын районой племнэгэдэлэй начальник Анатолий Биликтуевич **Ширеторов**.

• • •

Мал ажалые хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1982 оной августын 23-най Указаар **«Буряадай АССР-эй габьяата ветеринарна врач»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ эдэ мэргэжэлтэдтэ олгогдобо:

Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй совхозой ахамад ветеринарна врач Амос Климович **Разуваев**, Мухар-Шэбэрэй арадай депутадуудай районно Советэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад ветеринарна врач Мария Бадмаевна **Ринчинова**, Хорин районой Дээдэ-Тайлсын совхозой ветеринарна врач Альбина Мартемьяновна **Шарафутдинова**.

ЗОРИЛГОЁО ЗҮБШЭБЭ

hаяхан Хорин районой хонишодой зүблөөн боложо үнгэрөө. Энэ суглаан дээрэ районой агропромышленна нэгэдэлэй начальник К. А. Урмакшинов «Хони үсхэбэрилэгшэдэй 1981—1982 онуудай хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1982—1983 онуудай зорилгонууд тухай» элидхэл хээ.

Удаань элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Удын совхозой ахамад зоотехник В. К. Халматов, «Георгиевский» совхозой ахалагша хонишон-зуутан, районнчэ Советэй депутат Х. Р. Мурдэнова, Дээдэ-Тайлсын совхозой ахалагша хонишон П. О. Филиппов, районой племпредприятиин ахамад зоотехник Э. Н. Аюржанаева, Хүлэй совхозой ахалагша хонишон Л. Н. Краснопеева, Анаагай совхозой ахалагша хонишон Б. Д. Дондоков, Хорин совхозой хонишодой бригадын бригадир Ц-Д. С. Цынгуева, ветстанциин ахамад врач Ц. Р. Дондоков болон бусад хабаадалсаа.

Хонишодой зүблөөн дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Т. В. Бахаев дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаздагшад ССР Союзай байгуулагдhаар 60 жэлэй алдарта ойдо зорюулан, 1983 оной үндэр социалис уялга баталан абаа.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХАРЮУСАЛГАЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Бүхы совет арадтал адли, манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив партийн XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, эгээл үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө тэмсэнэ. Үйлэдбэридэ шэнэ, түрүү онол арга, оньhон техникэ нэбтэрүүлжэ, хүдэлмэриин ... аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ гол шухала анхарал хандуулна. Трестын захиргааной, парткомой, профкомой үүсхэлээр «Табан жэлэй даабари —үсөөн хүнэй хүсөөр», «Хүдэлмэришэдэй эстафетэ», «Гэздэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэhэн ураануудые хүдэлмэришэднай hайшаан дэмжэнэ.

hайн бэлэдхэлтэй, ураншага эрмэлзэhэн hанал бодолтой хүдэлмэришэд трестымнай коллектив дотор олон ааб даа. Эдэнэр ажал хүдэлмэреэ шадамар бэрхээр эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. В. И. Бритиков, Н. Л. Жарчинский, А. Е. Сорока, В. И. Аксёнов, М. И. Кокорин болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай нэрэ соло БАМ-ай барилгашадай дунда мэдэгдэжэ болоhоор үнихэнэй.

«СССР-эй 60 жэлэй ойдо — габшагай ажалай 60 недели» гэhэн ураа доро манай трестын 148-дахи бригадын коллектив хаба шадалаа туршалсан мүрысэжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 651-дэхи поездын хүдэлмэришэн В. П. Шекуковой хүтэлбэрилдэг бригада hарадаа 15 мянган кубометр шулуу бүтаргаха даабаряа 25 мянган кубометртэ хүргэдэг болобо. Ямар аргаар эдэнэр иимэ hайн үрэ дүн туйлана гээшэб? Даажа абаhан хэрэгтээ эзэн өөhоор хандана. Бүтээсэ өхэтэй техникые гурбан халаанай туршада хүдэлгэжэ шадана. Эдэнэр гурбадахи жэлээ бригадна подрядай гуримаар ажаллажа байнхай. Хүдэлмэриин минута бүхэн аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ.

В. И. Бритиков hаяшаг Ленинскэ комсомолой шанда хүртэбэ. Энэ залуу хүдэлмэришэн иимэ үндэр хайра шагналда хүртэхэл өhоороо хүртэбэ ха юм. 1974 онhоо хойшо БАМ-ай барилгада хабаадалсажа байнхай. Түмэр харгын, БАМ-ай хүдэлмэришэдэй посёлогуудай барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, баян дүршэлтэй болоо. Мүнөө рельснүүдые шпалада хадажа, түмэр харгы табигшадые hаадгүйгөөр хангана. Хахад жэлэй туршада бригадынь гэшүүд миллион шахуу түхэригэй барилга хэзд байна. Эдэнэр бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар эмхидхэнэ. В. И. Бритиков түрүү хүдэлмэришэдэйнгөө дүршэл шадабариие хэрэглэжэ шададаг, тэдэндэ түшэглэдэг хүтэлбэрилэгшэ юм.

Манай үшөө нэгэ, ажалша түрүү хүдэлмэришэнэй нэрые дурданүй гарахын аргагүй. Юуб гэхэдэ, Н. Л. Жарчинский олон жэлэй туршада түрүүшүүлэй эзэргэдэ алхална. Бригадынь гэшүүд мүнөө Янчуй станциhаа Муякан станци хүрэтэр түмэр харгы барилсажа байна. Уна дамжуулха түмэр-бетон соргонуудые богони болзорой туршада эрхим шанартайгаар хабсаргадаг болоо. Бригадын булта хүдэлмэришэд бригадиртайгаа зүбшэн хэлсэжэ, эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэдэг юм. Байгша оной эхиннэ хойшо уна дамжуулха 12 сорго хабсарха аад, 15 сорго хабсарба. Хахэд жэлэй туршада хүн бүридее 3190 түхэригэй барилга хэхэ аад, үнэн дээрээ 7430 түхэригэй барилга хэжэ, трест дотороо эгээл үндэр бүтээсэ түйлаа.

Дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй оролдосо шадабариhаа эдэбхи үүсхэлhээ ехэ юумэн дулдыдадаг. Эгээл энээн дээрэhээ трестын захиргаан, партком, профком бригадирнуудай түшаалда hайн бэлэдхэлтэй, ажалша түрүү хүдэлмэришэдые табиха гэжэ ороддодог. Манай 148 бригадирнуудай 17-ниинь дээдэ, 42-ынь дунда техническэ, бэшэниинь юрэнхы дунда hургуулитай зон. Эдэнэр барилга хэхэ документнүүдые, проектнүүдые түргэн шудалжа, хүдэлмэришэдөө танилсуулдаг, энэл проектын өhоор барилга хэхэ гэhэн эрилтэ табидаг. Манай трестын дунда шатын олонхи хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэрин орёо асуудалнуудые шадамар бэрхээр шиидхэдэг. Шэнэ онол арга, илангаяа бригадна подрядай гурим үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ бригадирнуудлэ хубитаяа оруулалсана бшуу.

hүүлэй мэдэзгээр, манай 45 бригада шэнэ, подрядна гуримаар барилга хэнэ. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада хэгдэhэн бүхы хүдэлмэриин 44,8 процентнь бригадна гуримай өhоор дүүргэгдэбэ. Барилгашаднай шэнэ онол арга хэрэглэhэнэй ашаар үйлэдбэридее 429 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулhан байха юм. Бидэ бригадна подрядай гуримаар барилга хэхэ аргатайбди, хэхэ өhотойшьебди. Барилгын зарим организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг дээрэhээл барилга зарим газарта удаанаар хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 575-дахи, 597-дохи, 608-дахи поезднуудай, манай мэдэлэй 140-дэхи оньhожоруулагдамал колоннын коллективүүд дотор бригадна подрядай гурим мүнөө хүрэтэр нэбтэрүүлэгдээгүй байhаар. Энээн дээрэhээл эдэ коллективүүд БАМ-ай тон шухала объектнүүдые ехэ удаанаар барижа, үнэ сэнгыень дээшэлүүлнэ ха юм.

Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив хахад жэлэй туршада барилгын үные 448 мянган түхэригөөр, 694-дэхи поездынхид—326 мянган түхэригөөр дээшэлүүлээ. Барилгын үные дээшэлүүлхынгээ хажуугаар эдэ коллективүүд гүрэнэй даабари, абаhан үялгаяа дүүргэдэггүй муутай болошобо. Юундэб?

Барилгашадай дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hүлаар ябуулна. Түрүү хүдэлмэришэдэйнгөө арга боломжонуудые хэрэглэжэ шаданагүй. Бригадна подряд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэгүй. Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхангүйгөөр гэгдэлэhээ гараха гээшэ бэрхэтэйхэн хэрэг. Трестын захиргаан, партком, профком гэгдэлдэ ороhон организацинуудай коллективүүдтэ туhалха гэжэ яhала оролдоно, hайн бэлэдхэлтэй инженерно-техническэ мэргэжэлтэдые тиишэ эльгээнэбди. Жэшээлхэдэ, 575-дахи поездын начальникгай тушаалда залуу инженер Г. И. Усов табигдаба. Бэшэшье поезднуудта hайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд эльгээгдэжэ байна.

Урдань гэгдэлдэ ороhон 669-дэхи поездын начальникгаар А. И. Уфимцев эльгээгдээ hэн. Түрүү хүдэлмэришэдтөө, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтээ түшэглэhэнэй ашаар лэ богонихон болзорой туршада тэрэ дутэгдалнуудаа усадхаа. Байрын гэрнүүд, соёлой байшангууд олоор, түргэнөөр Янчукан посёлогто баригдана, уна дамжуулха түмэр-бетон соргонуудые хабсарха хүдэлмэри мун лэ хараалагдаhан болзортоо дүүргэгдэнэ. hайн бэлэдхэлтэй, даажа абаhан хэрэгтээ коммунис ёhоор хандадаг мэргэжэлтэд хаанашье, хэзээшье даабаряа дүүргэhэн лэ байдаг шуу.

Тиимэhээ бидэ поезднуудай, мастерска участогуудай дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ гэжэ эрмэлзэнэбди. Барилгада олон жэл хабаадалсаhан, дүршэл шадабаритай хүтэлбэрилэгшэд трестын коллектив дотор олон. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын начальник В. А. Скарга, 607-дохи поездын начальник В. Д. Степаненко, 708-дахи поездын начальник С. Е. Липаткин болон бусад бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэд байhаная хэрэг дээрэнь харуулна.

Жэшээнь, В. А. Скаргагай хүтэлбэрилдэг 581-дэхи поездын коллектив hүүлэй табан жэлэй туршада хододоо даабаряа үлүүлжэ, КПСС-эй Буряадай обкомой дамжуулгын Улаан туг 4 дахин, КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой Улаан туг 12 дахин абаhан байха юм. Тус поездын коллективэй тон эдэбхитэйгээр ажаллаhан дээрэнээ Янчуй станци хүрэтэр түмэр харгы табигдаад байна. Эдэнэй оролдосо шадабарин ашаар лэ пассажирнуудые зөөдэг поезд Кичерэ станци хүрэтэр ябадаг болобо. Тус поездын хүдэлмэришэд арга боломжнуудаа хаража үзөөд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Манай трестын бүхы хүдэлмэришэд энэ hайн hайхан үүсхэлыень дэмжэжэ, табан жэлэй даабари болзорооноь урид дүүргэхээр уялга абаhан байха юм.

Бидэ мүнөө Байгалай хаданнуудhаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр барилга хэнэбди. Түмэр харгы барихынгаа хажуугаар, түмэр харгын тоннельнүүдэй барилгада хэрэгтэй шулуу бүтарганабди, байрын гэрнүүдые, соёлой байшангуудые, уна сэбэрлэхэ тухеэрэлгэнүүдые баринабди. Эдэ бүхы объектнүүд хараалагдаhан болзортоо ашаглалгада тушаагдаха ёhотой. Энэ ехэ зорилгые бэелүүлхын тула үн бүхэн оролдохо ёhотой. Энээн дээрэhээл ганса хүдэлмэришэдэй бэшэ, бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые улам дээшэлүүлхэ болонобди. Бүхы хүсэ шадалаа, бэлигээ бидэ ажалдаа зорюулха ёhотойбди.

Бидэ байгша оной эхинhээ муу бэшэ дүнгүүдые түйланабди. Түрүүшын хахад жэлэй даабариhаа гедуур генподряаар 20 миллион, өөрын хүсөөр 7 миллион түхэригэй барилга хээбди. Эдэ түйлаланууда бидэниие шэнэ илалтануудта зоригжуулна. Түрүү коллективүүдэй хубита эндэ аргагүй ехэ ааб даа. Бидэ саашадаашье эрхим түрүү хүдэлмэришэдтөө түшэглэхэ, тэдэнэй үүсхэл, оролдолые дэмжэхэ ёhотойбди. Тиигэбэл 1981 оной октябрийн 29-дэ Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр түмэр харгы табижа, хараалhан түсэбөө сүм бэелүүлхэбди. Энэ зорилго бэелүүлхын түлөө бидэ харюусалгаяа, илангаяа хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые эрид дээшэлүүлхэ болонобди.

Ф. ХОДАКОВСКИЙ,
«Нижнеангарсктрансстрой» трестые эрхилэгшэ,
Социалис Ажалай Герой.

Улаан-Удын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй УКС-да Илья Хорхонович Хабитуев бетонщигуудай бригадые хүтэлбэрилдэг. Бригададань 9 үн хүдэлдэг юм. Тэдэ мүнөө заводой бассейн барижа байна. Түрүү бетонщигууд Андрей Аксенов, Валерий Зверьков гэгшэд социалис мүрысөөндэ онсо шалгаран хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Аксенов, В. Зверьков ажал дээрээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮНДЭР НАhАТАЙШУУЛ ТУhАЛНА

Энэ hундаа шинг бороотой байжа, Хүрбын совхозой сабшалан дээрэ погоон hайнаар ургаа. Үбhэ тэжээлээ саг болзортонь хуряан абахын тула тэндэхид шанга тэмсэл хэжэ байна. Тэрээнэдэнь нютагайнь наhатай болоhон үбгэд, хүгшэд нилээд туhа хүргэнэ.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ байгаа звенонуудта туhа хүргэхээ гараhан үндэр наhатайшуул Б. Ж. Жамбалов, Г. В. Митыпов, Д. Д. Даржапова, Д. Д. Базаров болон бусад залуушуулда жэшээ харуулан хүдэлнэ. Тедэнэр гараар үбhэ сабшахадаа, бухал табихадаа, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ, зарманиинь тэндэ хүдэлжэ байгшадта амтатай хоол бэлдэнэ.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ЭСЭГЭ ХҮБҮҮН ХОЁР

КОММУНИСТ ТУХАЙ хоорооны

Хүрбын хойто бэедэ hаяла гэжэ нютаг оршодог юм. Үмсын ажалтай хорёд айлай буусануудай анхан байhан газар. Энэ тойронхи сабшалангые хэдэн жэлэй саада тээ совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн, урданай механизатор, партийн гэшүүн Алексей Васильевич Литвиненкын хүтэлбэрилдэг луго-мелиоративна отряд даажа абаhан юм. Тэдэнэр ургуулhан ногоогоо өөhэдөө хуряжа абадаг.

Олон жэлэй туршада тэрээнтэй суглаа О. Теселев, Д. Базаров гэгшэд ажаллана. Өбтэй эстэйгээр хүдэлдэг наhажаал болоhон эдэ гурбан совхозойнгоо адууна малда бардам хүрэмөөр үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хубитаяа аhан шадалааряа оруулжа ябадаг хүнүүд.

— Ажахымнай хүтэлбэрилэгшэд бидэндэ 353 гектар газар таhалан даалгажа үгэнхэй юм. Эртэ хабарhаа эхилжэ, жэл бүхэндэ сабшалангаа шугы бүргааhанhаань, шулуу шохойhоонь сэбэрлэдэгбди, — гэжэ Алексей Васильевич хөөрөөгөө захалба. — Үбэлэй үедэ тошо халлажа, нилээд арьбан мульhан дошо хүргосбди. Иигэжэ хабарай дулаан сагай ерэхэдэ, hайрамаар нилээд ехэ сабшалан уhалжа үрдидэг гэгшэбди. Гадна наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ яhала гаргагдаhан ааб даа. Урасхал уhанай гарадаггүй газарые бүлүүр станцяар уhалдаг дүршэл шудалагданхай гэгшэ.

Хажуудамнай эзргэлээд байhан Дамби Базаров хөөрэлдөө үргэлжэлүүлнэ.

— Яhала зуб лэ юумэн хэлэгдэнэ. Газараа үтэгжүүлжэ, ундалуулжа шадабал, заатагүй баян ургаса абахаш. Харыт, ямар үдэнөөр, үндэрөөр ургаhан ногоон hуына гээшэб?! Энэ жэлдэ бүришье hайн. Үнинэй иимээр ургаhан ногоо хараагүйб. Юрэдөө отрядаймнай гэшүүд яhала оролдоно ха юм даа.

Литвиненкын даадаг звеногой үбhэшэд мүнөө hаялын сабшалан дээрэ хүдэлжэ байна. Энэ коллективые комсомол-залуушуулай звено гээд нэрлэнэ. Харахадашни, үнэхөөрөө, барандаа гэхээр залуу үбhэшэд. Эндэ комсомолой саг зуурын бүлэг байгуулагданхай. Тэдэнэй бүрэлдэдэ Николай Кожевников, Сергей Валеев, Владимир Савельев, Дмитрий Вахрушев болон бусад ороно. Эндэ хүдэлжэ байhан комсомолшууд бүлэгэйнгөө эмхидхэлшээр Николай Литвиненкые hунганхай.

Нигэжэ үбhэ хуряагшадай нэгэ звено дотор эсэгэ хүбүүн хоёр өбтэй эстэйгээр хүдэлмэрилэн, нинтьн адууна малда элбэг аад, hайн шанартай үбhэ абахын тула оролдожо ябана. Эсэгэнэ хүбүүндээ, хүбүүниинь эсэгэдээ түшэглэн ажаллаха гэгшэ ямар hайн зүйл бэ?! Тиин үнинэй луговод түрэhэн хүбүүгээ дахуулан ажаллахадаа, олон жэлэй туршада туйлаhан дүй дүршэлдөө тэрээнээ hургана, ажаллаша бэрхэ хүн болгон хүмүүжүүлнэ.

Хүрбын совхозой суута луговод А. В. Литвиненкын хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд энэ жэлдэ адаг 6000 центнер үбhэ хурлаха гэhэн түсэбтэ даабаритай. Тэрээнээ дүүргэжэ шадана байха. Хура бороогой ажалыень хэды hаатуулаашье hаань, мүнөө дээрээ 1600 гаран центнер үбhэн hүрилэгдөөд байна. Сэлмэг үдэрэй час бүхэнине ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ үрдинэ.

— Механизаторнууд комсомолой гэшүүд Дмитрий Вахрушев, Николай Казазаев, Владимир Савельев гэгшэд hайнаар хүдэлнэ. Эдэн тухай магтаалай олон үгэнүүдые хэлэмээр, — гэжэ Алексей Васильевич бидэндэ хэлээ hэн.

Зүгөөр коммунист Литвиненкын өөрынь ажал залуушуулда эрхим жэшээ болжо үгэнэ. Комсомол-залуушуулай звеногой гэшүүдтэ тэрэ эрилтэ сехэтэйгээр хандана. Сабшалан дээрээ ургаhан ногооо hогооборинье үлеенгүйгоор хуряжа абахаар hургана.

Партийн гэшүүн Алексей Васильевичай дурадхалаар эндэ комсомолой суглаан болоо hэн. Тэрэ суглаан дээрэ баталан абтаhан тогтоол соо иимэ мүрнүүд бэшээтэй: «Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриндэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандаха, даалгагдаhан сабшалан дээрээ 6 мянган центнерhээ бага бэшэ үбhэ хуряаха. Эдеэ хоолой программые ажабайдалда бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхабди».

Гэхэтэй хамта тус колдектив түрэл совхозойнгоо Тохорюугтын отделенинн Сультим Батуевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено социалис мүрысөөндэ урилаан байха юм.

Мүнөө залуушуулай эдэ хоёр звеногой гэшүүд эрхим hайнаар, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ, ажахы дотороо түрүү эзргэдэ ябана гэжэ тэмдэглэнэ. Эдэнэй ажал хэрэг тухай районой «Шэнэ Үдэ» газетын хуудаhануудаа дээрэ нэгэтэ бэшэ бэшэгдээ hэн. Нютагай радиогоорные дамжуулагдаhан байха. Звеногой гэшүүндэ зорюулагдаhан «сахилгаан», «hүүлэй hонин» гэхэшэлэн тусхай хуудаhануудаа гаргагдажа байдаг. Үнинэй коммунист, түрүү луговод Алексей Васильевич Литвиненко тухай республикымнай газетэнүүд яhала хөөрэдэг гээшэ. Радиогоорные тэрээн тухай хэhэн дамжуулга сууряатаа hэн.

Мүнөө коммунист Литвиненкын хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено хэлэhэн үгэдөө хүрэхын тула хамаг хүсэ шадалаа гарган хүдэлхэ, нинтьн адууна малда бардам хүрэмөөр тэжээл бэлэдхэхэ тэмсэлдэ хубитаяа өхөөр оруулха эрмэлзэлтэй байhандань баясан бахархамаар.

Г. ГОМБОЕВ,
Хорин район.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМ

ҮНЭНШЭМ ХУРСА ҮГӨ

Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй hаяхан үнгэрhэн VIII съезд гурбан миллион гэшүүдhээ бүридэhэн нинтьн лекторнуудэй эмхиин эршэ хүсые, арга боломжые гэршэлэн харуулба. Арад зондоо туhатай hайн hайхан тэдэнэй ажал хэрэгыень Коммунис парти, Совет правительствамнай үндэрөөр сэгнэhэн байха юм. Урдахи съездын hүүлээр үнгэрhэн үе сагай туршада бүлгэмэй дүүргэhэн аша үрэтэй хүдэлмэриин дүнгүүдые тус съезд согсолжо, ажал ябуулгыень бүхы талаарнь гүн гүнзэгыгөөр шүүмжэлэн сэгнэhэнэй, ушардаг дутагдалнуудые элирүүлhэнэй үндэhөөр бүлгэмэй саашанхи гол зорилгонуудые, хараа шэглэлнүүдые тодорхойлhон байна.

Арад зоной ажабайдалда, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэдэ, олонинтьн дунда ябуулдаг үзэл суртагай хүдэлмэридэ «Знание» бүлгэм улам бүри ехэ удха шанартай үүргэ дүүргэдэг болонхой. Оюун бодолые гэгээрүүлмэ, урма зориг бадаруулма лекторэй үнэн үгые мүнөөдэр олон миллион совет хүнүүд шагнана гээшэ. Тоосоото үе соо КПСС-эй түүхын болон политикын шухала асуудалнуудаар лекциннүүдэй тоо горитой олошороо, Илангаяа улаасхоорондын байдал тухай лекциннүүдтэ, урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, 2—3 дахин олон хүн ерэдэг болонхой.

Экономическа, социально-политическэ, соёлой ажабайдалай, КПСС болон Совет гүрэнэй гадаадын политикын талаар ажал ябуулгын, энхэ амгалан байдалай түлөө манай ороной эсэшэ сусащагүй тэмсэлэй шухала асуудалнуудые тодорхойлhон партийн hүүлцын съезднүүдэй, пленумнуудэй материалнуудые гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха ябадалые өөрынгөө гол зорилго гэжэ бүлгэм тоолоно. Бүлгэмэй ажал ябуулгын гол шэглэлнүүд гэбэл, революционно үзэл сурталые, ленинскэ партийн баатар солото түүхые, бодото социализмын түүхэтэ социальна болон экономическа туйлалтануудые шадамар бэрхээр, дүлэ бадаруулма хурсаар тайлбарилан ойлгуулха, коммунис байгуулалтын гол шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр тодорхойлжо, бүгэдэнэй анхаралда дурадхаха, совет хүнүүдэй зохёохы үүсхэл шадабари болон ажалай эдэбхи абьлаасые хүгжөөн hалбаруулха хэрэгтэ али бодоор нүлөө үзүүлхэ гэхэшэлэн болоно.

«Лекционно пропагандын байдал ба тэрэнине hайжаруулха хэмжээнүүд түхэй» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ, «Знание» бүлгэмэй Түнхэнэй районой эмхи КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай hүүлшын Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулха талаар хүсөөр элүүлнэ. Бүлгэмэй райондохи организацин 15 эхин эмхиhээ бүридэдэг. Тэдэнэй зэргэнүүдтэ 297 гэшүүн тоолгододог. Тэдэнэй соohоо 74 хүниинь манай эгээл эдэбхитэй лекторнууд болоно. Тэрэ тоодо улаасхоорондын асуудалаар уншадаг 34 лектор ородог. Тэрэшэлэн хэдэн лекторнууд обществын социально-политическэ хүгжэлтын, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын, хуули ёhоной, сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар тусгаар мэргэжэнхэй. Байгша оной түрүүшын хахадта элдэб темээр бүхыдөө 1083 лекци уншагдаа. КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй материалнуд, 1990 он хүрэтэрхи үеын СССР-эй Эдеэ хоолой программа болон тэрэнине бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай 158 лекци 10 гаран мянган хүн шагнаа. Гадна ажалшадай дунда үнгэрэгдэhэн 600 гаран хөөрэлдөөндэ 12 мянган хүн хабаадаа.

«Сибиряк», «Мир» колхозуудай, Саяанай совхозой, «Аршан» курортын эхин эмхинүүд партийна комитедүүдэй хүтэлбэри доро лекционно хүдэлмэреэ hайжаруулаа. «Сибиряк» колхозой лекторнууд Г. Н. Тугарин, С. А. Усачев, В. Д. Степанов, А. Н. Багулов, Саяанай совхозой — В. А. Моглоев, В. Б. Бальбеев, С. С. Парьянов, Аршаанай — П. М. Бильдаев, С. Ф. Ломп, Л. Н. Сонголова. «Мир» колхозой —В. А. Сыремпилов, А. А. Сшорова, В. Д. Хамагаев гэгшэд бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

1982 оной ... соо КПСС-эй XXV... шиидхэбэринүүдые ... рилгаар 457 ле... соо уншагдаба. Э... хүдэлмэридэ ... Б. С. Егодуров, Я. ... баев, А. С. Ирин... Кырмыгенов, Л. Д. ... Э. А. Мещукова, ... мин, Д. Д. Лыгде... Бороев, А. О. Ра... бусад шалгараа.

ВЛКСМ-эй райк... гэдэ залуу лектора... ли хүдэлдэг.

Район соо 92 ... шаха газар тоолог... дэ гол түлэб паспо... болонхой. Рецен... бүлэг байгуулагдан...

1981—1982 он... ралсалай жэлдэ ... университедтэ — ... ной, педагогическ... ажахын эрдэмэй б... лой — 423 үн h... раа. Жэшээнь, хуу... университедтэ (рек... Шелехов) 8 хэшэ... тэдэнинь үзэл б... теоретическэ үндэр... дэ үнгэрөө, мүн... мань гүйсэд ... «Знание» бүлгэмэй... ликанска организац... торнууд хэшээлнүүд... баадуулагдаа. Ш... тоодо месткомой т... нэр, предприяти... гаануудай кадрнуу... гые даагшанар, ... сүүдэй түрүүлэгшэ... дуранай дружины... дирнууд болон бус... юм.

Арадай универ... шагнагшад нимэ т... шудалаа гэбэл, ... XXVI съездын ... нууд, парти, совет... дотоодын ба гадаа... тика, үзэл суртал... лэй, ажалшадые ... өhоор хүмүүжүүлг... ажабайдалай социа... жэ шанарай теор... практикын асу... СССР-эй Проф... XVII съезд дээрэ ... ЦК-гай Генеральн... тарь, СССР-эй Вер... ведэй Президиум... лэгшэ Л. И. Бре... лэhэн үгэ гэхэшэлэ...

hүүлэй үедэ э... болон методическа... реэ арадай униве... зарим тэды hай... Педагогическа эрд... вересетедые тэм... Тэрэшэлэн педагоги... дэм дэлгэрүүлхэ т... дэлмэри Горхоной... гойн, Зуун-Морино... hургуулинуудта ни... жараа. Түрэлхидтэ... хэшээлнүүд эдэ ... нуудта hонирхолто... гэрөө. Эдэ хэмжэ... нууд hуралсалай-х... гын хүдэлмэридэ h... зүүлжэ, түрэлхидта... тай, туhатай байн... Морниой дунда h... түрэлхидэй лектори... хүдэлнэ, Лекториин... мэридэ багшанар С... ханов, З. М. Шведо... Зинкова, В. Д. ... гэгшэд эдэбхитэй ...

hүүлэй жэлнүүд... хы ажалтанай хо... тай, соёлой эмхи зу... тай харилсаа холбоо... ние» бүлгэмэй райо... бэхижүүлжэ, ажалш... тетикын талаар х... гээр, манай ороной ... нальна литература... искусствые дэлг... олон янзын хүдэл... дээнтэй хамта ябуу...

Үнэхэтэй хамта ... пропагандада зар... дутагдалнууд 'ушар... на. «Знание» бүлг... ранай, Хойто-Голо... хайн эхин эмхин... дэлмэри мүнөө үе... тэнүүдтэ харюусан... дэхи лекторнууд ... коллективүүдтэ ... дог. Тиихэдэ хүдөө... эрдэмэй арадай ун... (ректорэй уялга ... В. Д. Тарбаев) ... жэлдэ хангалтагүй ... Бүхы hуралсалай ... эндэ ороидоол нэм... болоо hэн. Иимэ б... саашадаа эбсэжэ б...

Лекционно про... удха шанар удэрhэ... дээшэлнэ. Энэнь... сотой. Манай ле... ажалша хүн бүхэн... сэдьхэлдэ хүрэжэ, ... мын агууехэ түйлал... баялигуудые үнэнш... саар тайлбарилжа... үеын буржуазна ... лые эрид шууд ш... үүргэтэй бшуу.

Г. БАЛ...
«Знание» бүл...
Түнхэнэй р...
эмхини хариуца... секр...

СОЮЗНА республикануудта

РСФСР:

АШАТАЙ ТУhАТАЙ

Хүнүүдэй хүдэлмэридее ошохо ба хүдэлмэриhее гэртээ бусаха сагта албанай бүхы автобусуудые городой линиинүүдтэ гаргаха гэhэн шиидхэбэри Калининградай горисполком баталан абанхай. Үглөөгүүрнь, үдэшэндее городой үйлсэнүүдтэ хэдэн арбаад автобус нэмэжэ ябадаг болоо. Городой транспортын юрын биледүүд жолоошодто үгтее. Тиигэжэ тэдэнэр өөhэдее транспортаар ябаhанай түлее түлбэри суглуулна.

Энэ хэрэгые эмхидхэхэдэ нэмэлтэ мүнгэ зөөри болон түлишэ хэрэгтэй болоогүй. Урдынхидал мэтэ, албанай автобусууд өөhэдынгее предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдые ажалдань зөөнэ. Зүгөөр мүнее автобусуудта сүлее hууринуудай байгаа hаань, бусад пассажирнууд hууха аргатай болоо бшуу. Предприятинуудай байдаг газарые хараада абажа, маршрудууд зохёогдоо юм.

Калининградайхид хангалгын энэ шэнэ гуримаар сэдьхэлээ дүүрэнги. Мүнее хүдэлмэридее ошоходонь ба ажалай үдэрэй hүүлээр гэртээ харихадань, зохидшье, түргэншье болоо бшуу.

УКРАИНА:

УРГАСА ХАДАГАЛХА БАЙРАНУУД ОЛООР БАРИГДАНА

Мүнее жэл Саригдаhан байрануудта республикын ороhоной горитой хубинь оруулагдана. Черниговтө болзорhоо урид ашаглалгада тушаагдаhан томо элеватор, Ровно хотодо болон Херсон шадар Голая пристань гэжэ газарта баригдаhан предприятинууд тэдэнэй тоодо ороно.

КАЗАХСТАН:

ТОН БИШЫХАН НАРhАН

Түбэй Казахстанай хаданнуудай хабсагайhаа Карагандагай ботанигууд альган дээрэ багташамаар тон бишыхан модо олоо юм. Энэнь дундуур хэмжээнэй яблокатай адлирхуу бүмбэгэр ороhой тон бишыхан нарhан модон болоно.

Энэ хорин жэл соо ургажа байhан модон болоно гэжэ эрдэмтэд тодорхойлhон байна. Тон бага хэмжээтэйшье hаа, энэнь үнинэй модон байшоо. Юрын нарhандал адли тэрэ эдэшэhэн борбоосгойтой гэшүүhэдтэй юм.

Нарhанай үрөhэн унахадаа, хабсагайн шулуунай забhарта ороод, тэндээ ургашаhан байгаа ха. Модоной эшын ургаха аргагүй байгаашье hаань, тэрэ хосоржо hалаагүй бшуу.

ЛИТВА:

hАЙНААР ХҮДЭЛХЫН ТУЛА

Орон дотор бүтээгдэhэн электронно тоолон тодорхойлхо машинануудай дисплейнүүдэй экранууд дээрэ «Машина найдамгүйгөөр хүдэлнэ» гэhэн сошордомо дохёо бүри үсөөн үзэгдэдэг болонхой. Вильнюсэй «Сигма» нэгэдэлэй мэргэжэлтэдэй зохёоhон аппаратурын комплекс тоолон тодорхойлхо техникын hайнаар хүдэлхэдэнь туhа нэмэри болоно.

Электронно техникын хүдэлдэг гансал оршон байдал бэшэ, мүн оньhо мэргэн түхеэрэлгэнүүдээр бии болгогдодог электро-магнитна импульс нимэ техникэдэ тодорхой нүлее үзүүлдэг. Тиигэжэ заримдаа буруу харюунууд абтадаг байха юм. Приборнуудай шэнэ комплекс нимэ hаалтануудые усадхадаг юм. Нэгэдэлдэ бүтээн гаргагдадаг электронно түхеэрэлгэнүүд бүри найдамтай hайнаар хүдэлдэг болоо.

ТАДЖИКИСТАН:

БРИКЕТ БОЛГОГДОhОН ТЭЖЭЭЛ

Промышленна аргаар тэжээлэй брикет үйлэдбэрилхэ туршалгын комплексын продукци ниитьн малай тэжээлэй рационние бүри шанартай hайн болгоходо туhалха байна. Душанбе хотын тоhоной комбинадта иимэ комплекс ашаглалгада оруулагдаа.

(ТАСС).

ТАРЯАШАДАЙ ЗУНАЙ АЖАЛ

КИШИНЕВ. Кагульска районhоо Иван Кравченкын болон Иван Гырнецэй ургаса хуряалгын экипаж Молдавнин залуушуулай коллективүүдэй дундаhаа эрхим гэжэ мэдэрэгдэбэ. Тэдэнэр хоюулан 877 тонно ороhоо сохёо юм.

Мүнее жэлдэ республикын полинуудта комсомол-залуушуулай 1500-hаа дээшэ экипаж хүдэлнэ.

КРАСНОДАР. Кубанинн механизаторнууд силос болгодохо кукурузые жэгдэ хадажа эхилбэ. Техникэ хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Хизаар дотор эхилhэн тэжээл бэлэдхэхэ hаратай ургаса хуряалга тудаа юм. Хэдэн зуугаад отряд ба звено полидо гаранхай. Хатаагдаhан тэжээл бэлэдхэхэ агрегадууд түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлнэ. Тэжээлэй шанарые hайжаруулхын тула минеральна нэмэлтэнүүд, химическэ консерватнууд хэрэглэгдэнэ.

СОБИНКА (Владимировска область). Собинско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полинуудта hолоомо хуряаха хүсэ ехэтэй агрегат гаргагданхай. Тэрэ үдэртэ 150 гектар хүрэтэр талмайн тарянай үлеедэhэ суглуулна.

Хэрэгhээ гараhан СК-4 комбайни

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ХОНИШОДТО — АЛДАР СОЛО!

1982 ОНДО ЗУУН ЭХЭ ХОНИН БҮРИҺӨӨ ЗУУН, МҮН ЗУУНҺАА ДЭЭШЭ ХУРЬГА АБАЖА ТҮЛЖҮҮЛҺЭН ТҮРҮҮШҮҮЛ

АЖАЛАЙ БААТАРНУУД

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГАЙ ХАМНИЙН СОВХОЗОЙ ХОНИШОН Р. НОРБОЕВА.

* * *

ЭЛЭНГЭН РАЙОНОЙ ЭЛЭНГЭН СОВХОЗОЙ ХОНИШОН Е. ШИЛОВ.

* * *

ЗАГАРАЙН РАЙОНОЙ ЗАГАРАЙН СОВХОЗОЙ ХОНИШОН Д. БАДАНОВА.

* * *

ЭДЫН РАЙОНОЙ «КОММУНИЗМ» ОЛХОЗОЙ ХОНИШОН. Ч. ДЫМБРЫЛОВ.

Фамили, нэрэ, обог	Ажахыууд	Зуун эхэ хонин бүрийн абтаһан хурьгад	Хонин бүриһээ хайцалагдаһан ноолин (килограмм)
	БАРГАЖАНАЙ РАЙОН		
Сундуев Д. Б.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	160,6	5,5
Сангадиева О. Э.	«—»	100,6	4,04
Содбоева Р. Б.	«—»	100	4,44
Лубсанов В. М.	«—»	100	4,04
	БЭШҮҮРЭЙ РАЙОН		
Санжалова Н. З.	«Еланский» к-з	108	3,0
Некипелов И. Г.	«Победа» к-з	102	4,5
Плюснин М. Г.	«—»	102	4,2
Дряков И. И.	Калининай нэрэмжэтэ колхоз	100,6	3,17
Калашников И. С.	«—»	100,4	3,02
Афанасьев С. И.	«Рассвет» к-з	100	4,1
Банзаров А. Б.	Охин-Булагай с-з	100	3,5
	ЗЭДЫН РАЙОН		
Банзаракцаев Б. Б.	Илемпредприятие	129,6	4,3
Дыморылов Х. Ч.	«Коммунизм» к-з	123,2	3,6
Бальжиев С. Ч.	«—»	120	4,08
Цыренов Д. Н.	«—»	120	3,8
Раодаев Г. Л.	Борьёогой с-з	117,2	5,06
Цыренов Р-Д. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	111	3,2
Чондонов В. О.	«Коммунизм» к-з	110,1	3,5
Дымчиков Ч. Д.	«—»	107,1	3,8
Плюснин Д. И.	«Заречный» с-з	103,4	3,8
Гомбоев Д. Э.	«60 лет Октября» к-з	104,1	4,1
Аюшеев Ц. Б.	«Коммунизм» к-з	104	3,5
Югов И. В.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	104	3,35
Будаев Ч. Б.	«Коммунизм» к-з	103,2	3,2
Гунзэнов Б. Д.	Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ к-з	102	2,4
Будашиеев Д. Ц.	«Октябрьский» с-з	101,6	3,5
Корнев В. Е.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	101,4	3,0
Гомбожапов Б-Н. Г.	Борьёогой с-з	101,1	3,9
Цыренов В. Д.	XX партсъездын нэрэмжэтэ к-з	100,6	3,2
Данзанов Р-С. Н.	«Коммунизм» к-з.	100,1	3,8
Григорьев С. Г.	«Заречный» с-з.	100	4,1
Гомбоев В. Ц.	«Коммунизм» к-з.	100	4,1
Бурлаков К. Б.	«Заречный» совхоз	100	3,8
Ишеев Ж. В.	«60 лет Октября» к-з.	100	3,6
Сукуев Б. Т.	«Мир» к-з.	100	3,6
Семенов Д. Б.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	100	3,58
Бадмаев Б. Ж.	«Мир» к-з.	100	3,5
Семенов В. В.	Торнин с-з.	100	3,7
Лубсанова А. Ж.	«Октябрьский» с-з.	100	3,6
Вампеев В. Г.	«Заречный» с-з.	100	3,4
Раднажапов И. Д.	«60 лет Октября» к-з.	100	3,3
Улзытуева Е. Ц.	«Мир» к-з.	100	3,3
Бутусин Я. И.	«—»	100	3,2
Григорьев Н. Т.	XX партсъездын нэрэмжэтэ к-з.	100	3,1
Шестаков Н. А.	«Мир» к-з.	100	3,0
Ачитуев Д. Л.	Оёорой с-з.	100	2,9
Терехов И. Е.	«—»	100	2,7
	ЯРУУНЫН РАЙОН		
Иванов Г. Т.	«Дружба» к-з.	118,9	3,6
Ринчинов Б-Д. Э.	«—»	112,2	3,5
Цыренов Д. Ц.	«Коммунизм» к-з.	102,1	3,41
Гармаев Ц. Р.	Яруунын с-з.	100	4,0
Цыбикова Ц-Д. Ц.	«Дружба» к-з.	100	3,2
Цыденов В. Д.	Нисэнгын с-з.	100	3,18
	ЗАГАРАЙН РАЙОН		
Шарофеев Б. Г.	«Гигант» к-з.	104,6	4,4
Баданова А. Д.	Эрхирэгэй с-з	100	3,72
	ЗАХААМИНАЙ РАЙОН		
Базаров Г. Г.	Хамниин с-з.	116,1	4,28
Цыремпилов С. Б.	«—»	110	4,68
Намсараев П. Ж.	Харацайн с-з	110	3,22
Норбоева Е. Р.	Хамниин с-з	107	4,39
Санжанов Н. Д.	«—»	102,7	3,21
	ХЭЖЭНГЫН РАЙОН		
Валиева Н. В.	«50 лет Октября» с-з.	131,9	3,4
Дамшаева Ц-Х. Ц.	Загаһатын с-з.	108,6	4,2
Занаев Ц-Д. Ж.	«Первомайский» с-з	107,2	2,6
Шалуев М. М.	Загаһатын с-з.	105,1	5,1
Дондоков Н-Д. Ц.	«—»	105,1	4,2
Жалсараев Ж. Д.	Хэжэнгын с-з.	104,1	3,4
Жалсанов Ж-Д. Б.	«—»	103,6	3,4
Ерблев И. Б.	Загаһатын с-з.	103,1	4,1
Михайлов Г. М.	«—»	103,0	3,9
Рампилова Р. Н.	«50 лет Октября» с-з.	101,1	3,2
Будаев Ц-Д. Б.	Хэжэнгын с-з.	100,3	3,4
Шамсутдинова А. М.	Загаһатын с-з.	100	4,3
Шойсоронова Д. Х.	«50 лет Октября» с-з	100	3,2
Федотов А. И.	«Первомайский» с-з	100	2,7
	ХУРАМХААНАЙ РАЙОН		
Банаева С. Н.	Хурамхаанай с-з	135,1	3,86
Урубаханова П. И.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	123,9	4,3
Дамбинов Д. Х.	Уланхаанай с-з.	109,2	4,0
Тыхеева С. Э.	Гааргын с-з.	105,9	3,5
Батуева Ц. Ж.	Хурамхаанай с-з.	105,1	3,4
Раднаева Х. Д.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	100	4,0
Шарланов Д. Ц	Гааргын с-з.	100	3,7
	ХЯАГТЫН РАЙОН		
Санданов П. П.	Хяагтын с-з.	118	4,7
Унагаев И. Н.	Ранжуровай нэрэмжэтэ к-з.	112,2	3,7
Хабибулина А. Х.	«Дружба» к-з.	103,7	3,2
Бугрий В. В.	Хяагтын с-з.	102,4	4,0
Бутуева У. Д.	Алтайн с-з.	102,4	3,52
Максимов К. К.	«Родина» к-з	102,2	2,7
Бондарев А. И.	«—»	101,5	3,1
Колодин В. Р.	«Заря» к-з	101	3,1
Ардагин К. Я.	«Родина» к-з	100,2	3,4
Самбуев Н. Д.	Хлагтын с-з	100	4,64
Жамбалова Е. Р.	«—»	100	3,95
Игумнов П. П.	«Заря» к-з.	100	3,9
Тыкшеев Д. О.	Ранжуровай нэрэмжэтэ к-з	100	2,7
	МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОН		
Калашников А. А.	«Забайкалец» с-з	115,2	3,6
Брылев М. О.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	105,6	3,9
Эрдынеев Б. Д.	«Знамя Ленина» к-з	105,3	4,09
Петров С. И.	«Эрдэм» с-з	103,8	3,9
Цыдыпцыренов Б. Ш.	Суулгын с-з	103,2	3,6
Хаустов А. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	102,3	3,8
Стулев И. М.	«—»	101,8	3,7
Голендухин М. З.	«Родина» к-з.	101,1	4,3
Миронов Н. Н.	«Коммунизм» к-з	101	3,9
Базарова Л. Б.	«Одон» с-з	101	3,7
Овчинников И. К.	«Забайкалец» с-з	100,2	4,5
Варфоломеев А. Н.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	100	4,5
Доржиев Ц-Д. Д.	«Одон» с-з.	100	3,8
Гомбожапов Д-Ц. Г.	«—»	100	3,2
	АХЫН РАЙОН		
Мункопов Б. Б.	«Улаан-Аха» колхоз	106	3,4
Иванова О. Б.	«Коммунизм» к-з	102	4,45
	СЭЛЭНГЫН РАЙОН		
Будаева Д. Д.	XX партсъездын нэрэмжэтэ к-з	131	4,5
Акулов А. М.	Сэлэнгын с-з.	130,2	4,7
Шилов В. Е.	«—»	125,2	4,2
Дамбаева М. О.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	109,4	3,3
Жанов Б-Ц. Д.	Сэлэнгын с-з	106,1	3,9
Раднажапов Р. С.	«Бестужевский» с-з	104,9	3,9
Машнев Б-М. Ю.	«Эрдэм» совхоз	103	3,08
Бамбуев А. Ш.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	101,8	3,4
Эрбынеев А. Э.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	101,1	3,2
Занчулин В. М.	XX партсъездын нэрэмжэтэ к-з	101,5	4,4
Аюшеев Д-И. Ц.	Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз	100,8	3,1
Дондуков Б. Д.	Тельманэй нэрэмжэтэ с-з	100,7	2,9
Санжиев Ж. Б.	XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	100,5	3,2
Шойненова С. Р.	«Бестужевский» с-з	100,1	3,8
Большаков А. Н.	Сэлэнгын совхоз	100	3,6
Романова В. Г.	«—»	100	3,6
Чагдуров Ц-Д. Р.	Карл Марксын нэрэмжэтэ совхоз	100	3,3
Баторов Б. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з.	100	3,3
Батуев Б. Ц.	Тельманэй нэрэмжэтэ с-з	100	3,0
	ТҮНХЭНЭЙ РАЙОН		
Ябжанов Г. Х.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	113,8	4,28
	УЛААН-ҮДЫН РАЙОН		
Норбоева А. Ш.	Һуралсалай «Байгал» ажахы	123,5	4,4
Тютькин С. И.	Ивалгын ОПХ	122,4	4,8
Шарапов Л. Ж.	«—»	116,1	5,48
Калаганский И. А.	Һуралсалай «Байгал» ажахы	112,9	4,5
Максимов Г. В.	«Маяк» к-з	110,5	3,2
Ухинов И. К.	Ивалгын ОПХ	109,9	4,8
Гармажапов Б. Л.	«—»	106,3	4,7
Изманграев Г. П.	«Дружба» колхоз	105,5	4,1
Дымбрылов Д. Ш.	Ивалгын ОПХ	104,1	4,6
Степанов И. К.	«Маяк» колхоз	103,8	4,3
Григорьев М. О.	«—»	103,8	4,2
Соколов Е. М.	«—»	103,7	3,6
Битуев И. И.	Һуралсалай «Байгал» ажахы	102,5	4,4
Бандаев С. Д.	«Заветы Ильича» с-з	102,0	3,6
Малакшинов В. М.	Оронгын совхоз	101	3,4
Михалев В. Г.	Калининай нэрэмжэтэ с-з	100	5,8
Ошорова С. С.	Ивалгын ОПХ	100	4,6
Алексеева Р. Д.	Оронгын совхоз	100	4,0
Федоров Г. Е.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	100	3,9
Васильев Е. П.	«Маяк» колхоз	100	3,9
Ленхобоев В. Б.	Оронгын совхоз	100	3,8
	ХОРИИН РАЙОН		
Бимбаев Г. М.	Үдын совхоз	115	4,7
Казазаев С. С.	Хасууртайн с-з.	108,2	3,9
Загидулина Ф. М.	Хүрбын совхоз	105,1	3,7
Дондокова Д. Ж.	Анаагай совхоз	105	3,6
Цырендоржиев Х. А.	Хорин совхоз	105	3,4
Панкин И. И.	«—»	105	3,3
Доржиев Д. Д.	Анаагай совхоз	104,1	3,6
Дыренов К. А.	Хүрбын совхоз	102,1	3,4
Мурдонова Х. Р.	«Георгиевский» с-з.	102	2,9
Тобоев Б. Ж.	Хорин с-з	100,7	2,9
Жамбалов Д. Д.	Анаагай с-з	100	3,5
Шевчук Ф. И.	Анаагай с-з	100	3,4
Дондоков Б-Ж. Д.	«—»	100	3,4
Дондонов Г. Г.	«Георгиевский» с-з	100	3,3
Бальжинов Е. Ц.	Хүрбын совхоз	100	2,6

АЖАЛАЙ БААТАРНУУД

ХЭЖЭНГЫН РАЙОНОЙ «50 ЛЕТ ОКТЯБРЯ» СОВХОЗОЙ ХОНИШОН Р. Н. РАМПИЛОВА.

* * *

СЭЛЭНГЭН РАЙОНОЙ XX ПАРТСЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ ХОНИШОН Д. Д. БУДАЕВА.

* * *

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОНОЙ «ЗНАМЯ ЛЕНИНА» КОЛХОЗОЙ ХОНИШОН Б. Д. ЭРДЫНЕЕВ.

* * *

ХУРАМХААНАЙ РАЙОНОЙ ХУРАМХААНАЙ СОВХОЗОЙ ХОНИШОН С. Н. БАНАЕВА.

ХОДОДОО ТҮРҮҮ АЖАЛААРАА ОМОГОРХОНОБ

ЭАЯХАН хуряагдаһан таряалан дээгүүр нэгэ һүрэг хонид хушуурансжэ ябана. Тэдэ силостэ хуряагдан ногоон тэжээлэй узуурые ехэл ратайгаар түргэ түргэн зулгаана. Ээгинь саада таладань зогсонхой, хонин үшөө хуряагдаагүй таряалан уруу улангуй харюулна. Тэндэнь ногоо шан хэршэжэ ябаһан комбайнууд, омашинануд хүүелдэнэ.

Галсан Хандаевич Ябжанов хонишон Нохоор найман жэл болошобо. Энэ найман жэлэй туршада зуутанай ондо оронгуй үлэһэн жэлынь гэжэ байгүй.

Эхэ хонидые үрэжүүлгэ август һараэхилдэг гээшэ. Энэ мүнөө үнгэржэ ягаа ажахын жэлдэ Галсан Хандаевич 0 эхэ хонин бүриһөө 109 хурьга абаа, тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгүрые 24 килограммда хүргэһэн, хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооно хайлжа шадаһан байна. Юрэдөө Түнхэй хонишод энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйнээ бирагүй хүдэлжэ гараа гэжэ тээсүнгэргэдэһэн хонишодой суглаан рэ хэлэгдээ һэн. Хонишон Ябжановын бэшэ зуутанай тоодо ороһон хүн. Иимэ хүшэр жэлдэ амжалтатай ынаар ажаллаһаниинь магтамаар байбшуу.

Һая хонишон болоод байхадаа, түл колхозойнь суута хонишон байнаа, нөө хүндэтэ амаралтадаа гараһан, Ленэй хоёр орденто Гатаб Сыбыковичойбоновоо ямар аргаар үндэр дүнудые туйладаг байһаарнь һонирходог ягаа. Бүхы наһаараа хонин ажалда ажа, дүршэл ехэтэй болоһон аха нүрынь хонидоо үрэжүүлгэдэ оруулхынаа, мүн намарай сагта һайнаар таргаулхыел оролдоорой. Тингэжэ шадал, түлшье олоор абтаха, нооношье эр хайшалагдаха бшуу гэжэ заанан бэлэй.

Галсан Хандаевич тэрэ хэлэһыень огмартадаггүй. Мүнөө эдэ үдэрнүүдтэ хонидоо үрэжүүлжэ эхилбэ.

Залуу хонишон үеэлжэлэдэ орохынгоо урда тэр хонидоо үдэр бүри найнаар өөлшөөн таргалуулха хэрэгтэй һаналаа таабина. Бүри сапаная оротор хэрэ адуулжа ябахыень харахат. Тобир таргаанаар үеэлжэлдэ ороон хонидынь декабрь, январь нараануудта хурьгалхадаа, эдүүр өөстэй хурьгадые түрөнэ, хойто зундаа ехэ нооно үгэнэ.

Үбэлдөө аһаһан хурьгадаа даарууулжа, гарзада оруулхаараа тула байрана эртэннээ дулаалдаг, доронь дэбдихэ хонхир өөлдэдэг юм. Эхэ хонидоо өөлөөн ушаар ушална. Байрыень сэөөр, һаруул, хуурай баилгахые оролдоно. Нула өөстэй хурьгадан түрөө наань, үнээнэйнгээ нэгэ литр үндэ нэгэ үндэгэ хэжэ худхаад уулгадаг байна. Эхэ хонидынь модоной шэлбүүнэ, микроодосуудые эдинэ.

Галсан Хандаевич 1977 ондо партиин гэшүүндэ аотажа, хүдэлмэридээ харюусалга ехэтэигээр хандадаг болоо һэн. Коммунист Ябжанов залуушье паа, юумые гүнзэгыгөөр ойлгожо үзэдэг, дутагдалнуудтан эрид тэмсэдэг хүн юм. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод, һаалишад тон муу, хүнтэ барихагүй гэртэ ажаһууна, гэжэ партийна суглаан дээрэ, партиин райкомой гэшүүн хадаа пленум дээрэшье шүүмжэлэн баиха. Энэ шүүмжэлэлынь мүнөө хараадаа абтажа байдаг. Шиндхэхээр асуудалнууд олон юм аабаа даа. Тэдэ булта тэрэнэй һанаае зобоодог.

Ороной Эдеэ хоолой программа өөлүүлхэ асари ехэ зорилго партиимнай арад зоонниго урда табинхаи гэшэ. Энэ хадаа эгээн түрүүн коммунистуудай бэелүүлхэ зорилго мүн. Энэнэйе юрын хонишон коммунист Галсан Хандаевич Ябжанов һайн ойлгоно. Тиимэһээ тэрэ хүдэлмэридөөшье, нинтыншье хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө хандан оролдоно бшуу. Энэ тон һайшаалтай.

В. ТУЛАЕВ,
Түнхэнэй район. **манай корр.**

Ажахынгаа гол баялиг болохо хонин һүрэг үсхэбэрилжэ ябаһандаа зол жаргалтайб гэжэ һанажа ябагшаб. Хонишон болохо гэһэн тиимэ хүсэлэнтэйшье бэшэ һэм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусех» дайнай жэлнүүдтэ үлдэхэ, зобохо, тулихые ялала үзөө, хараа хүн аабзаб. Бага балшар наһанһаа хара ажал хэжэ хүдэржөөшье, хатуужаашьеб. Арбаад наһатай ябахадаа, ажахынгаа үбһэ тэжээл, орооно таряа хуряалгада хабаадалсажа, бухал шэрэдэг, жаткын мори унадаг ябааб. Арбан гурбатайнаа түрэл колхозойнгоо һү һаалиин фермын мал адуулагшаар хүдэлжэ эхилбэб. Дүй дүршэлтэй угай малшадтай суг хүдэлхэдөө, өөртөө туйатай олон юумые ойлгожо абахые оролдодог һэм.

Эдир наһаншье эрьелтэгүйгөөр үнгэрэн ошоо. Хорёод наһатай болоод ябахадаа, Совет Армиин уялгата албанда мордоо бэлэйб. Гэндэ коммунис партиин гэшүүндэ абтаа һэм. Сэрэгэй албан намайе хүмүүжүүлээ, ямаршье бэрхэшээлүүдые дабажа гарахаар, ханн нүхэдтөө үнэн сэхэ ябахаар пургаа гэжэ хэлэхэ эрхэтэйб. Уялгата албаяа дүүргэжэ, 1963 ондо түрэл нютагаа бусажа ерэһээр дахинаа мал адуулагшаар хүдэлжэ захалаа бэлэйб. Эртэ үглөөнээ үдэшэ орой болотор үнөөдээ бэлшээриднэнь залан ябахаш. Тэрэ үедэ һаалишаднай үнөөдээ үдэртэ гурба дахин һаагша һэн. Нэгэ үнөөнэй бэлшээриһээ ерээгүй һаань, һаалишад шаг шуяа татаха.

Эгээл энэ үедэ хонишоноор ажаллаа һаа, бусадһаа дортохогүй һэм гэжэ сэдьхэлдээ шэбшээшье һаа, тэрээн тухайгаа хүндэ хэлэхээ зүрхэсөөгүй тинхэдэ ябааб. Һүүлдэнь хонишон болоо һэм даа. Тэрэ гэһээр олон жэл үнгэрөө. Түрүүшээр залуу хонидой отара даажа абаад, наһанайнгаа нүхэр Зинаида Баяртуевна Гылыковатай хамта хүдэлжэ захалаабди.

Одоол эндэ хонишоноор хүдэлхэ гээшэ тинмэшье хүнгэн хэрэг бэшэ гэжэ һайн ойлгоо һэм. Мэдэхэ, шадахагүй юумэмни тоогүй олон байгаа ааб даа. Он жэлэй ошохо тума ажал хүдэлмэридоо дадажа, дүршэл шадаг гээшэ ааб даа. Хабарай наруули дулаанай үедэ эртын хурьгадые хагданда бэлшээхэдэ, эртүүр борлодог, түргэн томошье болодог.

Байгша ондо манай бригадын хонишод ажалдаа муу бэшэ дүнгүүдые туйлаа. Хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлээбди. Түсэбэй ёноор толгой бүриһөө 3,3 килограмм нооно хайшалха аад, тэрэнээ 300 граммаар үлүүлээбди. Нэгэшье хурьга гарзалуулангүй эхэһээнь һалгаахадаа, толгой бүриинь шэгнүүр дунда зэргээр 22 килограммда хүргөө һэмди. Харин нёдондо хонидоо оройтуулжа үрэжүүлһэмнай, хурьгаднайшье хонхомшог абтаа һэн. Ороё гараһан хурьгадые эхэһээнь һалгаахада, бага шэгнүүртэй байбаритай болохо гэжэ ороолдооб.

Хоёр жэлэй үнгэрөөд байхада, эхэ хонидой отара даажа абаа һэмди. Һүүлэй зургаан жэлэй туршада хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлэнэбди, нооно хайшалха түсэбөөшье дүүргэдэгбди. Урэанда жэлдэ эртын хурьгадые абаабди. Тэдэнээ эхэһээнь һалгаахадаа, толгой бүриинь шэгнүүр дунда зэргээр 19 килограммда хүргөө һэмди.

Манай бригада Байсын үбэртэ байрладаг юм. Тэндэ хонидоо үрэжүүлжэ эхилбэ.

Одоо хонишон үеэлжэлдэ орохынгоо урда тэр хонидоо үдэр бүри найнаар өөлшөөн таргалуулха хэрэгтэй һаналаа таабина. Бүри сапаная оротор хэрэ адуулжа ябахыень харахат. Тобир таргаанаар үеэлжэлдэ ороон хонидынь декабрь, январь нараануудта хурьгалхадаа, эдүүр өөстэй хурьгадые түрөнэ, хойто зундаа ехэ нооно үгэнэ.

Үбэлдөө аһаһан хурьгадаа даарууулжа, гарзада оруулхаараа тула байрана эртэннээ дулаалдаг, доронь дэбдихэ хонхир өөлдэдэг юм. Эхэ хонидоо өөлөөн ушаар ушална. Байрыень сэөөр, һаруул, хуурай баилгахые оролдоно. Нула өөстэй хурьгадан түрөө наань, үнээнэйнгээ нэгэ литр үндэ нэгэ үндэгэ хэжэ худхаад уулгадаг байна. Эхэ хонидынь модоной шэлбүүнэ, микроодосуудые эдинэ.

Галсан Хандаевич 1977 ондо партиин гэшүүндэ аотажа, хүдэлмэридээ харюусалга ехэтэигээр хандадаг болоо һэн. Коммунист Ябжанов залуушье паа, юумые гүнзэгыгөөр ойлгожо үзэдэг, дутагдалнуудтан эрид тэмсэдэг хүн юм. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод, һаалишад тон муу, хүнтэ барихагүй гэртэ ажаһууна, гэжэ партийна суглаан дээрэ, партиин райкомой гэшүүн хадаа пленум дээрэшье шүүмжэлэн баиха. Энэ шүүмжэлэлынь мүнөө хараадаа абтажа байдаг. Шиндхэхээр асуудалнууд олон юм аабаа даа. Тэдэ булта тэрэнэй һанаае зобоодог.

Ороной Эдеэ хоолой программа өөлүүлхэ асари ехэ зорилго партиимнай арад зоонниго урда табинхаи гэшэ. Энэ хадаа эгээн түрүүн коммунистуудай бэелүүлхэ зорилго мүн. Энэнэйе юрын хонишон коммунист Галсан Хандаевич Ябжанов һайн ойлгоно. Тиимэһээ тэрэ хүдэлмэридөөшье, нинтыншье хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө хандан оролдоно бшуу. Энэ тон һайшаалтай.

Б. ДОНДОКОВ,
Хорин районой Анаагай совхозой ахалагша хонишон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын районой чемпион, «Дружба» колхозой түрүү хонишон, КПСС-эй гэшүүн Геннадий Терентьевич Иванов. С. БАЛДАНЕВАЙ фото.

ХҮН БА байгаали

АРШААНАЙ ХАЛУУН, ЗҮРХЭНЭЙ ОЛЬҺОН

Горячинск Зүүн Сибириин болон Забайкалийн эгэл үнинэй курортнуудай нэгэн болоно. 1791 ондо эндэхи минеральна булаг нээгдэһэн гэжэ тоологдодог. Анха түрүүн имагтал нютагай үндэһэ яһатан — буряадуд, оротон эндэ бээ аргалдаг байһан юм. Һүүлдэнь энэ хизаарта ерэһэн ородууд эндэхи булагуудай эм домто шанар тухай мэдэдэг болоо. Манай нютаг руу сүлэгдэһэн декабристнууд Н. А. болон М. А. Бестужевууд, К. П. Торсон, П. Ф. Шимков болон бусад тэрэ үедэ «Туркинские минеральные воды» гэжэ нэрлэгдэдэг аршаан дээрэ ерэжэ, эмнэлгэ абадаг байһан гээшэ.

Революцийн урда тээ минеральна халуун уһануудай гүрэнэй мэдэлдэ байбашье, имагтал баяшуул эндэ амаржа, бээ эмшэлдэг байгаа. Революцийн һүүлээр Горячинск ажалша арад зоной хэрэглэмжэдэ үгтэжэ, Байгал шадар суурхажа эхилээ һэн. Мүнөөдэрэй Горячинск түгэс түхеэрэгдэһэн эмшэлэлгын-профилактическа комплекс болонхой. Жэлэй дүрбэн сагта Сибириин болон Алас-Дурнын областнуудһаа, мүн бүри Москва, Украиннаһаа ерэһэн хүнүүд эндэ бээ аргалуулдаг. Курортдо нэгэн доро 550 хүн путевко болон курсовкоор амарха аргатай. Мүнөө эндэ ванна хоёр корпус, минеральна уһаар аргалдаг водолечебницэ, мүнөө үеын аппаратураар хангагдаһан физиотерапевтическэ кабинет, клиническэ болон биохимическэ лаборатори, грязелечебницэ гэхэ мэтэнүүд хүдэлдэг.

Жэлһээ жэлдэ бүри олон зон Горячинск ерэдэг боложо байнхай. Курортые һэльбэн шэнэлхэ генеральна план баталагданхай. Тэрэнэй ёһоор, Горячинск мянган хүнтэй нэгэ доро байлгаха аргатай санатори болгогдохо юм.

Энээнэй урда тээ, 1957 ондо, эндэ амархадамни, байрын 4 лэ гэр байгаа һаа, мүнөө 11 болонхой. Тэрэл үедэ Горячинскда багахан нэгэ клуб байгаа һаа, мүнөө курортдо олон хүнэй багтаха, ехэ залгай томо шэнэ клуб нээгдэнхэй. Эндэ библиотекэ, уншалгын, хатарай залнууд, биллиардын таһаг бии.

Хүүгэдэй, медицинскэ эмхи зургаануудые түхэреэн жэлэй туршада овощоор хангахын тула теплицэ баригданхай.

Һүүлэй 7—8 жэлэй туршада Горячинск һуурин чилэдэ хубилаа. Бүри урдань нэгэл гудамжа байгаа һаа, мүнөө 9 болонхой. Урданайшье гудамжануд танихаар бэшээр хубилаа, асфальтаар хушагданхай. Хуушарһан һандархай гэрнүүдые эндэ харахагүйт. Горячинскһаа аэропорт хүрэтэрхи харгы дээрэ асфальт дэбдэтэй.

Эдэ жэлнүүдтэ үшөө нэгэ тусхай больница бии болонхой. Эндэ бруцеллез үбшэнтэн аргалуулдаг байна.

1980—1981 онуудта курортын медицинскэ болон хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэрилэгшэдэй байдаг 8 квартиратай, түгэс түхеэрэгдэгтэй бүрын хоёр гэр баригданхай. Тэрэшэлэн «Байгал» гэжэ кафе нээгдээ.

Зунай үедэ курортдо амарагшадые Байгалай эрьеэ, Котокель нуур, Баргажанай-Адаг, Гремячинск, Максимиха, мүн бусад дурасхаалта газарнуудаар зөөжэ харуулдаг. Спортдо дуратайшуулда хэрэгтэй хубсаһан, бусад хэрэгсэльнүүд бии. Үбэлдөө санашад походто гаралаг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид болон ветеранууд курортдо амархадаа, халуун анхаралаар хүреэлэгдэдэг. Жэшээнь, «Горячинск — Улаан-Үдэ» гэжэ маршрудаар ябадаг автобусто тэдэнние урдуурхи һууринуудта заабол һуулгадаг. Тэдэнние тусхай палатануудта байлгажа, столоводо амяарнь эдэлүүлдэг. Кинозалда тусхай түлөөһөгүй һууринууд үгтэдэг. Шэнэ газетэ, журналнууд һаадгүй палатануудтань асарагдажа байдаг. Эмшэлэлгын процедурануудые өөһэдтэнь зохид сагтаа абадаг.

КПСС-эй XXVI съездын шиндхэбэринүүдые бэелүүлхын, СССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр үгтахын түлөө социалис мүрысөөндэ курортын коллектив оронхой. Ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө худэлөөндэ 210 хүн хабаадажа, 142 хүнийнь коммунис ажалай ударнигууд болонхой. Коммунис ажалай 13 коллектив бии. 276 хүн хубини социалис уялга абаад худэлнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүдые шалгалтын тусхай комисси болзортонь согсолжо, илгашад урмашуулагдадаг.

«Курортын эрхим врач» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө харалга-конкурсдо П. М. Кузнецов, А. Ф. Лышов, В. В. Рудаков гэгшэд шалгараа. Профсоюзай курортнуудые хүтэлбэрилхэ талаар Буряадай областной советдэй үнгэргэһэн «Совэтдэй эрхим врач» гэһэн харалга-конкурсдо Горячинск курортын врачнууд I-дэхи, III-дахи шангай һууринуудые эзэлһэн байха юм.

Коллектив дотор үнгэрһэн харалга-конкурснуудта «Эрхим медсестра», «Эрхим санитарка», «Эрхим официантка», «Эрхим повар» гэһэн нэрэ зэргэнүүдтэ тус тус мэргэжэлээрээ Н. В. Леонова, Ф. Залюбовская, Л. С. Федотова, Т. В. Савинская гэгшэд хүртөө.

Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ түбэй болон нютагай курсанууда үнгэрһэн жэлдэ 20 хүн ошожо, һураад ерээ.

Курортын врачнууд медицинскэ темээр 107 лекци уншажа, 362 санбюллетень гаргажа, бэсын элүүрэй 38 булан шэмэглэбэ. 2990 хөөрэлдөөн үнгэргэдөө.

Уран һайханай худэлмэридэ коллектив дотор ехэ анхарал хандуулагдана. 1979 ондо Владивосток хотодо үнгэрһэн Сибириин болон Алас-Дурнын уран һайханай харалгада курортын коллективэй түлөөлэгшэд лауреадай нэрэдэ хүртөө һэн. Буряадай АССР-эй курортнуудай дунда 1-дэхи һуури эзэлээ.

Һүүлэй үедэ «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальнуудаар санитарканууд В. И. Хмелева, Л. И. Баранцева гэгшэд шагнагдаа. Олон хүн Хүндэлэлэй грамота, тэмдэгүүдээр, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан, «Хүндэлэлэй дэбтэр» соо оруулагдаһан байха юм.

Курортын парторганизаци коллектив дотор, амарагшадай дунда үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын худэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ оролдодог. Полит-һуралсалай 3 һургуули худэлдэг. 38 агитатор, политинформаторнууд недели бүхэндэ хөөрэлдөөнүүдые коллектив соогоо, тосхондо ажаһуугшадай дунда үнгэргэдэг. Илангаяа партийн XXVI съездын, СССР-эй Профсоюзуудай XVII съездын материалнуудта, Л. И. Брежневэй зохёолнуудта онсо анхарал хандуулагдадаг гэзшэ.

Курортын коллектив «Зырянский» совхозтой шеф ёһоной харилсаатай юм. Нёдондо 300 центнер үбһэ, 7 тонно шэлбүүһэ тэдэнэй хүсөөр бэлэдхэгдээ. Малшадай байха 2 квартиратай гэр нёдондо баригдаа. Совхозой худэлмэршэдэй дунда лекционно худэлмэри дэлгэрүүхэ талаар врачнууд эдэбхитэйгээр хабаадана.

«Горячинск» курортын коллективэй ашатай худэлмэри тухай иигэжэ хэлэлтэй, аршаанай халуун дээрэ зүрхэнэйнгөө ольһые нэмээжэ ямаршье үбшэнтэнние хүл дээрэнь бодхоожо шададаг байһанайтнай түлөө үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэб.

Н. БОЧКИН,
пенсионер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дагестанай арадай поэт Р. Гамзатов уншагшадтайгаа үедэ.

А. АБУСАМАДОВАЙ

ЖУРНАЛИСТЫН ДЭБТЭР

ХАДАТА ДАГЕСТАНАЙ ХАРГЫНУУДААР

«Олон һалаата модон»,— гэжэ Дагестанние нүхэдынь нэрлэдэг. «Мянган толгойто абарга»,— гэжэ Дагестанние дайсадынь нэрлэдэг байһан. «Инмэ үсөөн зонтой аад, инмэ олон ондоо яһатанай ажаһуудаг газартай дэлхэйн ондоо буланда хаанашье ушархагүйш»,— гэжэ аяншалагшад хэлэдэг байгаа».

Расул Гамзатовай «Минии Дагестан» гэһэн поэмэһээ.

Хойто-Кавказай түмэр харгыгаар түргэн поездмнай табилуулна. Урда зүгэй урин зөөлөн уларилай шэнжэ, пэгшысэ һалбарһан ургамал модон нюдэ баясуулна. Дагестанай автономито республикын нинслэл хото Махачкалада дүтэлхэ бүреэ һонирхоо бариха аргам һалажа, урдам һууһан үбгэндэ хандабаб:

— Махачкала хэр ехэ хото бэ?

— Ехэ, багыньшье мэдэнэгүйб. Зүгөөр анхан сагта ямархан байһам, мүнөө ямар бэ гэжэ хэлэхэб. Түрэл аулһаа залуухандаа ерэхэдэм, энэ хото далайн эрьедэ шэдүүлшэһэн сабхи шэнги үзэмжэгүй бэлэй. Мүнөө тад ондоо. 90 нахандаа дүтэлөөшье һаа, һайхан, муухайе илгаруулхал байхаб.

Үбгэнөөлэй хёрхо хурса харасынь гэрэл үшөөл уриннаар бадарһаар. Хүндэ ушалааануудаар зурагдаһан магнайнь анхаран шэртэнэб. Дагестанай арадуудай урдын байдал, гажарал, ядарал, гасалан урушалаа бүхэндэнь бэшээтэй мэтэ. Эгсэ хабшалнууд соо төөриһэн замшан, мэтэ һубарилдаһан бишыхан сакди горнүүд нюдэнэйм урда харагдахадал гэнэ.

— Бүрэнхы барга саг бэлэйл. Хүршэ һуудаг чечен зонтой хэлэсэ ойлгосодоггүй һэмди. Өөрөө би авар яһанайб. Бэе бэдэдэ өөдэхэдэг, нэгэ таламнай нүгөөдүүлһээ булюу байһые ородлодог һэн. Харин мүнөө чечен хаинтаяа уулзааб: «Салям алейкум, Меджид! Үндэһэшнии газартаа бүхэ гү?» — гэзд тэбэрихэдэм, тэрэм: «Вай, Самед үбгэжөөл, ваалейкум салям!» — гэһэр лэ, хоюулан ородоор ордоолдогбди. Харин анхан сагта нимэ харилсаан байха һэн аал? — гэзд һанаа алдан дуугай болоно.

Энэ үедэ Самед үбгэжөөлдэ урдын, ута, уйтай аялгатай дуунууд һанагдаа гү, али мухар нүзэгтэ дарагдан, оршон тоорохидо һүгэдэдэг ёно заншал тухай дахинаа бодожо үзөө гү? Яажа мэдэхэб...

— Поездһоо буухадатнай танда туһалжа болохо гү? Та Могойска районһоо ёнотойт. Тереклн-Мөнтейдэ харалан шэнги байнаб. — гэжэ байгаад, өөрыгөө Сугури гэжэ нэрлэһэн залуухан лакец яһанай хубүүн намда хандаба. Нюдэеэ ехэ болгожо, гайхалаа мэдүүлхэдэм, тэрэ: «Вай, таниие ногай яһанай гэжэ һанааб. Шарайтнай адлирхуу. Дагестанда 25 мянга шахуу ногайнууд ажаһуудаг. Нүгөө зариманнинь Ставрополийн хизаарта: Астраханска областьдо, Карачаево-Черкессидэ, Чечено-Ингушетидэ ажаһуудаг», — гэжэ сохэл оролдосотойгоор тайлбарилан хөөрэнэ. Басагантаяа Москва хотоһоо бусажа ябаһан даргин яһанай төөдэй намайе ааяр холын Буряадһаа гэжэ мэдэхэдэ, түрэ хуримай. Үлгын дуунуудые дуулажа үгэһүүб гэжэ дурадхаба. Хүнэй үри хадаа юумэ шагнажал, һонюушархажал ябахада һайн гэжэ тэрэ басаганаараа дамжуулан хэлээ һэн.

Нигэжэ хүрэхэ газартаа үшөө хүреөдүй ябаад, Дагестанай олон үндэһэ яһатан тухай эхин ойлгосотой болобоб. Зугааша, дэлгэр уужам сэдьхэлтэй зон байна даа.

МАХАЧ ДАХАДАЕВАЙ ХОТОДО

Дошхон солгёон долгидоо эбхэрүүлһэн Каспийн далайн эрьедэ, Таркитау хадын хойморто нэмэгдэн түбхинэһэн Махачкалагай вокзалда буубабди. Наагуураа сагаалхин хөөнөтэн, тэр саагуураа сэнхирлэн харагдаһан далайн алаһаа таталюургүйхэн, тоосжогүйхэн налхин эрье тээшэ урин байһандал үлеэнэ. Һургуулида географиягаа сэзжэлдэдэгээ нааандаа оруулнаб: «Каспийн далай хэдэн тээһээ эрьеүүдээр бүһэлэгдэһэн нуур мүн. Талмайнь —436, 340 дүрбэлжэн километр хэмжээнэй. Хойто хубидаа гүйхэншэг, урдаа гүнзэгы, 1000 метртэ хүрэдэг. Үбэлдөө хойто хубинь бүхыдөө хүрэдэг. 1929 онһоо эхилээд, далайн уһанай хэмжээн доошолно. 40 янзын олзоборилгын загаһан, мүн хаб загаһан эндэ амидардаг».

Вокзалһаа сэхэ дээшээ гараха замдам Дагестанай түрүүшын реввоенсовет Махач Дахадаевай дурасхаалда табигданһан хүшөө дайралдаба. Скульптор Хас-Булат Аскар-Сарыджа гэгшэ энэ хүшөө бодхооһон байна. Хүлэгтэ мордоод, алас хольые хаймадан шэртэһэн бата бэхи бэетэй, ухаамсар зоримгой хүн дүрсэлэн харуулагдаһай. Арадай засагай мандаһанай удаа 1922 ондо Махач Дахадаевай нэрээр нинслэл хото нэрлэгдээ һэн. Махачкала гээшэмнай Махач хото гэһэн удхатай болоно бшуу. Өөрсэ янзын үгүүлбэритэй хотын нэрэ намда аргагүй һайхашаагдана. Харин һуурин зоной өөрынгөө хэлэнэй уянга нугалбарине оруулан, «Махачкала» гэхэдэнь, бүришье дабтагдашагүй шэнжэтэй юм.

«Минии город — мүнөө үеын индустриин город мүн. Эндэхи предприятинуудай үйлэдбэрилэн гаргадаг продукци бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Анхан хони харуулһаа, газар хахалжа ажамидардаг байһан хүнүүдэй үриннэр мүнөө худэлмэришэн анги-гинии эзэрдэ жагсаа. Инженерно-техническэ, соёл гүгээрэлэй кадрнууд урган гараа. Дагестанай гүрэнэй университет, политехническэ, багшанарай, медицинскэ, хүдөө ажахын институдууд. тусхай техническэ мэргэжэл олгодог. Һуралсалай эмхи зургаанууд арадай ажахын бүхы һалбаринуудта худэлхэ мэргэжэлтэдые нурган гаргана. СССР-эй Науканууудай академийн Дагестанай филиал республикын эрдэм наукын хүгжэлтын гуламтань болонхой». — гэжэ уран зохёолшо М. Юсупов бэшэһэн байдаг.

Махачкалагай үйлсэ гудамжа бүхэн үндэһэн зоной, мүн үргэн ороноймнай арадуудай хани барисаае бодотоор гэршэлдэг юм. Юуб гэхэдэ, 1971 ондо эндэ газар худэлжэ, ехэ хохидолой болоходо, Москва, Ленинград, Тула, Киев, Тбилиси ба бусадшье хотонуудай барилгашад сэдьхэлэй урягаар Дагестан ерэһэн байха юм. Ербын бодоһон квартууд, һургуулиуд, ёлой байшангуудые тогтоодог. Ёноной туһаламжа тагдашагүй дурасхаалгынхэй.

Албан хэрэгээр һэн хадаа арбан дабхартай жэбэ байшангые абаһаа лан обёорбоб. Эндэ даа Ленинградай дай бодхооһон «Дагестан» гостиница мүн. Ямар на байгуулгынь бүхы хажуугаарнь нюдэ һан үргэн ехэ таталгаа ницые бүри үзэмжэтэй босон түхэлтэй. «Журналистнуудай» юзна летучкада «Дагестанай газар шалнабди!» гэжэ дээрэ томо үзэгдэл жыса бэшэгдэнхэй анхарал татана.

Үргэн ороноймнай хэнһөө ерэһэн хүн дэлмэрилэгшэд «Журналистнуудай» правленийн гэшүүн ородолгоор саг ра байдаалаар нонирхоһон бүхы нуудтаа харюу өгнө. Мүнөө Дагестанда дэһэн зонине хараа бал, гол түлөб ньнанай түлөөлэгшэдаг, харин Советскэ зүг бүриһөө эндэ ажаһуудаг эрхэтэй бол, бүхы дээрэ ондо ондоо яһатан ороние өөрын энхэргэнээр нэрлэгдэг юм.

Хэблэлэй хүдэлмэшэд хадаа нютагта болон журналнуудай цинуудай хүдэлмэриинь һаар нонирхоһоноо гүй. Эндэ ондо ондоо дээрэ 6 республикийн зетэ, 42 районо, 10 газетэнүүд 10 онцгой дээрэ, «Советский Дагестан» агитатор, «Блокнот агитатора» налнуудород хэлэнэй, «Женщина Дагестана» дээрэ, уран зохёолшо, шэмэглэгдэһэн хүүгэдэй колёнок» журналнуудай дээрэ, «Дружба» газетэ 5 хэлэн дээрэ гарадаг юм. Республикийн радио 11 хэлэн дээрэ, районой радио 11 хэлэн дээрэ. Тодорхойлбол, аймгийн байджан, даргин, лакка, лезгин, кумык, сарын, татска, чечен хэлэнүүд дээрэ дамжуулдаг. Нуудаа эмхидхэгдэнэ ба һуралсалай-педагогическэ, хэблэлнүүд нинтыгдэнэ, уран һайханай, методическэ, салай тура 2,5 миллионо жэл бүри гаргадаг. Эндэ ажаһуудаг.

«Хүнэй хэлэн» дадалай гэрэл гэжэ ёор нэрлээ һаамнай танец бүхэнэй урдаа рэл сасарна. Нэгэн гыдаа, төөрихэгүй эсэгын нютагта нэрэл арадайнь хэлэ. Нүгөөдэнь ажаһабай гэн замда төөрихэгүй, агуухэ совет оронтой соогдоһон ород хэлэ рэл болоно», — гэжэ циалис Ажалай Геройнай Ленинскэ ба Гүрэй гуудай лауреат, Расул арадай поэт Расул Гамзатов хэлэһэн байдаг.

Дуун дуунда дуулажа шэ. Нэгэ хэлэн нэрлэнэ дайсай бэшэ, нэгэ нэгэн нүхэдэй, ряадаараа сэдьхэлэй мэндэшэлхэ дуратай гэн: «Амар сайн, чечен, лезгин, кумык, Асари долгито Кумыкдалайда алдарта Байнэһээ доро дохиоо.

Г. ДАШ...

(Эхишнинь. Үргэлжэлнь хожом гарана.)

ФЕНОЛОГОЙ ТЭМДЭГЛЭЛҺЭЭ

ХОЖО

Зунай һүүлшын һарые Хожо (август) гэжэ нэрлэдэг. Энэ һарада аляаһа, батаганаан, һоно гэхэ мэтэ шумуулнууд олошордог, тэдэнһээ тэсэжэ ядаһан үнэзд нүүе татажа, хожорхоо һанадаг. Үнэздэй хожорхоо боложо, энэ һарые Хожо һара гэжэ нэрлэдэг.

Өөлжэ һарада сагай уларал хура бороотойшье, халуун наратайшье байжа, шэнисэ, ешмээн, обёос гэхэ мэтэ ургамалнуудай сэсэглэхэ, эдеэшэхэдэнь таатай байгаа. ИланГаяа хартаабхын шэмэ шүүнэеэ татахада, таарама сагай уларил тогтоо.

Хожо һарада ехэнхидээ сэлмэг, дулаан байдаг. Энэ жэлэй Хожо һарын эхиндэй, үүн өөлжэ һарын һүүлээрхи хура бороонһоо боложо, Үдэ, Сэлэнгэ голнууд, бусадшье голнууд эрьеһээ халижа гараа. Зарим жэлдэ энэ һарада гандуу, халуун байдаг. Нимэ халуун гандуу уларил 1955 оной ба 1974 оной Хожо һаранууда үзэгдэнэн байна.' Заримдаа һарын тэн багта хада цугланнуудта саһан орожорхидог. Мүн энэ үеэр хюруушье инажархидаа торохогүй. Хожо һарада дунда эзргээр 47-һоо 100 миллиметр хүрэтэр хура бороо ородог.

Һарын түрүүшын хахадта республикын олонхи нютагуудта зунай шэнжэ зангаараа: үнгын сэсэг һалбарһаар, үбһэ ногоон, ургаһаар байдаг.

Зарим ургамал Хожо һарада хизээлэн сэсэглэдэг. «Зүчай барагдажа байһан Хожодо хабар сэсэглэдэг ургамал сэсэглээ һаа, ута, дулаан намар болохо» гэһэн арадай ажаглалта бии юм. Хожо һарын түрүүшын хахадта жэмэс жэгдэрээ эдеэшэжэ, шэмэтэй болодог. Энэ һарын һүүлээр азирһан, намар мүн баһа эдеэшэнэ. Һарын эхеэр элдэб һархяаг бултайна.

Хожо һарын түрүүшын арбан хоногой һүүлээр ороохого ургамалнууд эдеэшэжэ, тэдэнние хуряалга эхилдэг. Хартаабха, капуста дэлгэрнэ. Тэрэшэлэн үзэрсэ, помидор болосорно. Сэсэрлиг саадууд соогуур һайхан сэсэгүүд һалбаран, толотомо һайханаар үнэг булялдан һаесайдана.

Дали жэгүүртэ шубууд дальбараануудаа дэгжээн, эөдэ уруугаа ниидэнэ. Хойто зүгнөө сусагаалжанай нүрэг олоороо ерэжэ үзэгдэдэг. Тиихэдэ манай эндэ зуһадаг хухы, гүйбанга, гургалдай мэтын шубууд харагдахаяа болихо. Хараасгай, нугаһанай дальбараанууд ниидэн, дулаан орон руугаа шэглэхэ тээшээ болохо.

Ой модон соогуур хура, хүдүүн болон бусад шубууд һамар, жэмэс мэтээр хоол хэхэ. Боро гүрөөһэнэй барисаа оточ эхилдэг. Бэе бэсэ эрьюусэлдэн буухиралдадаг.

Һарын һүүлээр хуйтэрөөд, нүнийөө хюруушье унажа нагад. Таряа хуряалга түлэг дуулаа байха. Үбһэнэй хүдэлмэри түгэсэхэ, һархяаг, жэмэс, огородой эдеэ түүлгэ, хуряалгын халуун хаһа ороҳо.

С. СКОЛЬЖИКОВА,
СССР-эй Географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

△ **Венгрийн «Непсабадшаг»** газетэ Женевэдэ боложо байгаа совет-американ хөөрэлдөөнэй үедэ СССР-эй баримталдаг хараа бодолые шэнжэлхэдээ, сэрэгэй талаар Вашингтоной бүлюу хүсэтэй болохынь тула буу зэбсэгүүдые США-гай яаралтайгаар түхеэржэ байһые далдалха арга болгон, хөөрэлдөөнүүдые хэрэглэхэ ябадал Советскэ Союз тохёолдуулхагүй байха гээд бэшэнэ.

СССР-эй, бусад социалис оронуудай эб найрамдалта дурадхалнууд мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ, хүн түрэлтэнэй үндэһэн ашаг туһада бүрин харюусана.

△ Замбуулинай дайдые амгалан зорилгоор шэнжэлхэ ба ашаглаха асуудал зүбшэн хэлсэхын тула Венэдэ зарлагдаһан, ООН-ой хоёрдохи конференцийн дүнгүүд тухай **«Таймс оф Индиа»** газетэ бэшэхэдээ, конференцидэ хабаадагшад замбуулинай дайдые амгалан хэрэгтэ ашаглаха, тэндэ буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал буруушаадаг уласкоорондын харилсаа холбоо тогтоолгые нэгэ һанаалтайгаар дэмжээ гэжэ тэмдэглэбэ.

△ Дэлхэйн хэблэл Ливандахи байдалые үргэлөөр зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөөр. Уласхоорондын шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор, ООН ба Палестинын хүн зон Израилийн эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, бүхы дэлхэйн һайшаал талархалда хүртөө, харин израилийнхидай зэрлиг муухай ааша ехэ зэбүүрхэл үүсхэ гэжэ **«Паризьен либере»** бэшэнэ. Палестинын сэрэгшэд Бейруд һаа нэрэтэй солотой, хүндэтэйгөөр нүүн гаража байна, — гэжэ **Англиин «Гардиан»** газетэ бэшэнэ. Палестинынхид өөһэдынгөө эрхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр зоригжохой гэжэ **Англиин «Дейли телеграф»** тэмдэглэнэ. ООН-ые үгы хэхэ гэһэн зорилгоёо Израиль бэелүүлжэ шадаагүй, — гэжэ **Индиин «Нэшнл геральд»** газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

БҮРИН ҺАЙШААБА

ВАРШАВА. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй ПОРП-ын ЦК-гай Нэгдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Содэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельскитэй Крымдэ хани ёһоор уулзалгын дүнгүүдые ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро зүбшэн хэлсэжэ, бүрин һайшаагаад, хараа бодолнуудайнгаа тон адли байһые тусхайлан тэмдэглэбэ, — гэжэ эндэ тунхаглагдаһан хуулита мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Социалис интернационализмын, тэгшэ эрхын, бүрин сүлөөтэй байдалаа хүндэлэлсэлгын, хани ёһоор харилсан туһалалсалгын үндэһэ һуури дээрэ польско-совет харилсаанай хүчэлгын угаа ехэ удха шанартай байһые ПОРП-ЦК-гай Политбюро тэмдэглээ.

Польшын Арадай Республикын арадайнгаа ажахын зорилгонуудые шидхэлгэдэнь Советскэ Союз али бүхы аргаараа туһалха байха гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй үгэнүүдые ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро сэдьхэлээ ехээр ханан утгаа.

Крымдэхи уулзалгын үедэ уласхоорондын байдал тушаа үгтэһэн сэгнэлтэ Польшын национальна гол ашаг туһала харюусана гэһэн һанамжа заседани дээрэ элирхэйлэгдээ. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ хараа бодол баадхадаг, шахардуу байдал улам дэбэргэжэ байһан, уласхоорондын харилсаанай ёно гуримуудта зүришэдэг, бүрин сүлөөтэ гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха, хашаха, баалаха элдэб янзын ябуулганнуудые хэдэг американ захиргаанай политикань Европын ба бүхы дэлхэйн түбшэн тайбан байдалда ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

ПАЛЕСТИНЫН МЯНГАН СЭРЭГШЭД ТУНИС ОШОХОНЬ

БЕЙРУТ. Израилийн сэрэгэй засагай зүгөөр удаан саг соо һаад тойбо ушаруулһанай, харата аашануудые гаргаһанай һүүлээр Палестинын 1000 сэрэгшэд, эхэнэрнүүд болон үхибүүдые һуулгаһан Кипрэй судна Бейрудай портһоо гараа. Урда тээнь энэ порт Израилийн сэрэгэй онгосонуудаар долоон мас шахуу хүреэлэгдэн хаагдаһан байгаа.

Судна дээрэ һууһан палестин сэрэгшэд туйлдаһан хэлсээнэй үндэһөөр Тунис ошохо юм.

ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЭМХИДХЭГДЭБЭ

РИМ. Италийн шэнэ правительство эмхидхэхэ даалгабари дүүргэһэн республиканска партийн политическэ секретарь Дж. Спадолини республикын президент А. Пертийние бараалхажа, шэнэ кабинедэй списогые тэрээндэ барюулаа.

Холимог правительствын бүридэлдэ табан партийн — христианско-демократическа, социалис, социал-демократическа, республиканска ба либеральна партинуудай түлөөлэгшэд оробо.

Гадаадын хэрэгүүдэй министрэр урда тээхи кабинедтэ байһан Эмилио Коломбо (ХДП) дахин томилогдоо, дотоодын хэрэгүүдэй министрэр — Вирджинио Роньони (ХДП), оборонын министрэр — Лелио Лагорио (ИСП) томилогдобо.

Дж. Спадолини экономическа политикын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар зүришэлдөөтэй болоһон дээрэнээ байгша оной августын 7-до тушаалһаа бууһан урда тээхи правительствые толгойлдог байһан юм.

ХЭДЭХЭН ҮГӨӨР

УЛААН-БААТАР. **СССР-60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ.** Монголой ашагта малтамалнуудые шанаржуулдаг «Эрдэнэт» гэжэ комбинадай интернациональна коллектив дээшэлүүлэгдэнэн нэмэлтэ уялгануудые абаа. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, түсгөөө гадуур 3000 тонно зэд, 70 тонно молибден үйлэдбэрилхөөр шиндэнхэй. «Эрдэнэтынь» коллектив Соведүүдэй ороной алдарта өөн угтамжын мүрысөөндэ оролсохо, тэрэнние ажалай шэнэ амжалта туйлалтануудтайгаар тэмдэглэхэнь: у р я а л а н, СССР-тэ эльгээгдэхэ продукци үйлэдбэрилгэдэ хабаададаг республикын бүхы ажалшадта хандаба.

БЕРЛИН. **Эрдэмтэд экспедициньэ бусаба.** Научно-шэнжэлгэ хэдэг «Витязь» гэжэ совет судныи экспедициндэ хабаадаһан ГДР-эй эрдэмтэд орондоо бусаба. Эдэнэр дэлхэйн гадаада далайнуудай хэдэн районуудаар аяншалан, уһанай ба уларилай, геохимийн талаар шэнжэлгэнүүдые хэһэн байна.

Нимэ экспедициннууд — Советскэ Союзай ба ГДР-эй хоорондо улам үргэдэжэ байгаа шэнжэлхы эрдэм ухаанай талаар ходбоо барисаанай шухала хубинь болоно.

КУБЕЙТ. **Америкын тугые галдаа.** Кувейдэй худалдаа наймаа эрхилдэг бүлгүүдэй түлөөлэгшэд, шажанай мэдээжэ ажал ябуулагшад орон доторнь наймаалагдадаг американ эд товарнуудые худалдан абахаяа арсажа эхилэнхэй. Палестинын ба Ливанай арадуудта эсэргүү Израилийн эзэрхэг түримхэй зэрлиг аашануудые Вашингтоной бүрин дэмжэдэг байһынь буруушаалтын тэмдэг болгон, иимэ ябуулга хэгдэнэ.

Һаяхан бүлэг жагсаалшад Кувейдэй нинслэлдэхи Холбоото Штадуудай посольствын байшангай хажууда Америкын тугые галдаа.

ЛОНДОН. **2 миллион англичанинууд тон ядуу байдалтай.** Британийн аралнууд дээрэхи эгээн үгытэй ядуу байдалтай зоной ба баяшуулай хоорондын илгаанууд бүрн ехэ боложо байнхай. Энэнь М. Тэтчерэй консервативна правительствын экономическа хархис политикын хойшолон болоно. «Морнинг стар» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, мүнөө 2 миллион үдүүтэй англичанинууд тон үгытэй байдалтай гэжэ засагай зургаануудаар мэдэрэгдэнхэй.

АДДИС-АБЕБЭ. **Ехэ зэбүүрхэл үүсхэбэ.** Урда-Африкын журналистка, уран зохёолшо, Африкын национальна конгрессэй (АНК) хүтэлбэрнин гэшүүн Рут Ферстые ЮАР-ай тусхай албанай түлөөһэтэ агентын Мозамбигай нинслэлдэ һаяшаг алаһан эрлиг ябадал уласхоорондын олонитын дунда тон ехэ буруушаал, зэбэрхүүл үүсхэв. Преторийн хархис засагаархидай бандит тухэлэй шэнэ ябуулгые Африкын нэгэдэлэй эмхи эрид буруушааба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Зуутанай зэргэ олошорэлгэ» — түрүү бэшэг. 1982 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө зуу ба зуунһаа дээшэ хурьга абаһан республикын түрүү хонишодой ажалай дүнгүүд. Нютаг нютагһаа абтаһан һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хонишоной ажал хүндэтэйшье, харюусалгатайшье» — республикын хонишодой зүблөөндэ хабаадагшадта зорюулһан тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда: 1982 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө зуу ба зуунһаа дээшэ хурьга абаһан республикын түрүү хонишодой ажалай дүнгүүдые хэһэн байна.

Нимэ экспедициннууд — Советскэ Союзай ба ГДР-эй хоорондо улам үргэдэжэ байгаа шэнжэлхы эрдэм ухаанай талаар ходбоо барисаанай шухала хубинь болоно.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Үлэгдэлнөө — 168 килограмм мүнгэн» — О. Кедровой статья. Элдэб һонин. Соносхолнууд ба мэдээсэлнүүд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Зарим нютагуудаар багаханаар бороон орохо. Баруун-хойһоһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 16—21 градус дулаан болохо.

Улаан-Үдэдэ шиниг нойтон орохогүй.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам редактора — 2-66-08 зам редактора — 2-62-62, отв секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91 пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 информации 2-34-05, перевод — 2-54-80,